

A szennyvíz csatornák felújításához alkalmazott béléscsövek szerkezeti tervezése

**Elméleti háttér, szükséges adatok
és számítási gyakorlat**

Budapest, 2018. Szeptember 06.

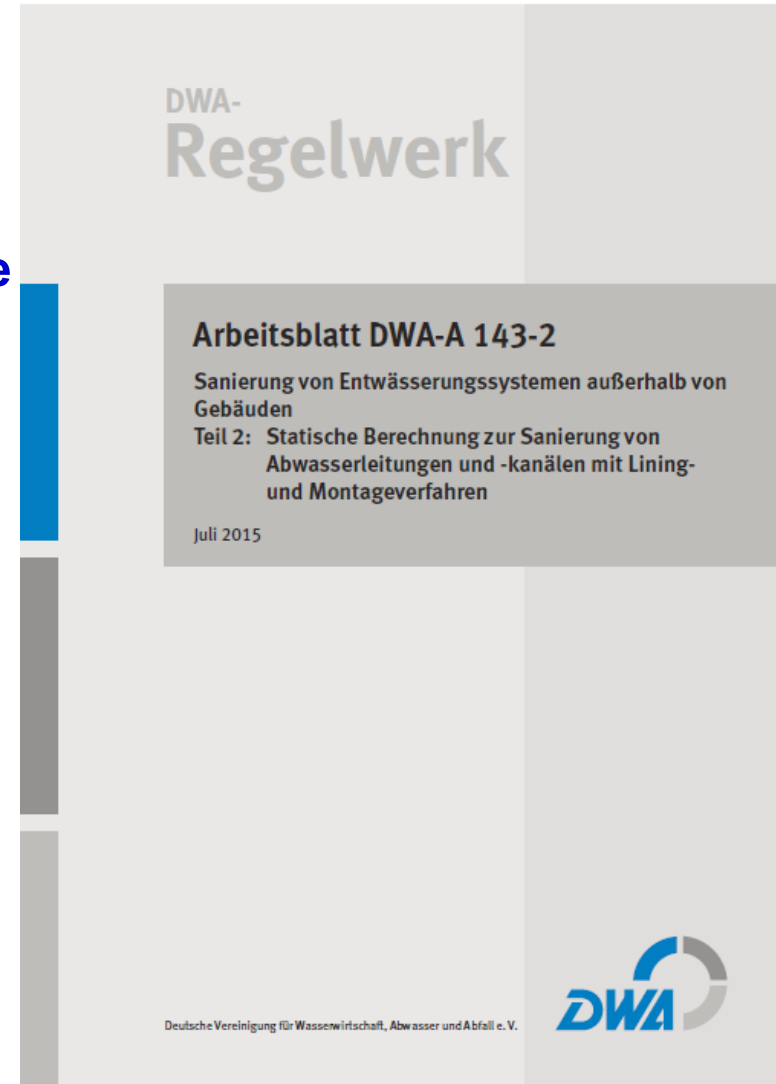
-

**© Prof. Dr.-Ing. Bernhard Falter
Alkalmazott Tudományok Egyeteme, Münster, Németország
Mail: Falter@fh-muenster.de**

Tartalom

1. Példák régi cső károsodásokra
2. Elméleti háttér
  - 2.1 Béléscsövek hibái
  - 2.2 Horpadás/ szilárdság ellenőrzése
  - 2.3 Értékelés kísérletek alapján
3. Szükséges adatok
  - 3.1 Befogadó cső állapota I és II
  - 3.2 Befogadó cső állapota III és IIIa
4. Gyakorlati tervezés lépései
  - 4.1 Tervezési eljárás
  - 4.2 Számítógéppel történő tervezés
5. Esettanulmányok
  - 5.1 Körszelvény profilok
  - 5.2 Speciális profilok
6. Összegzés

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

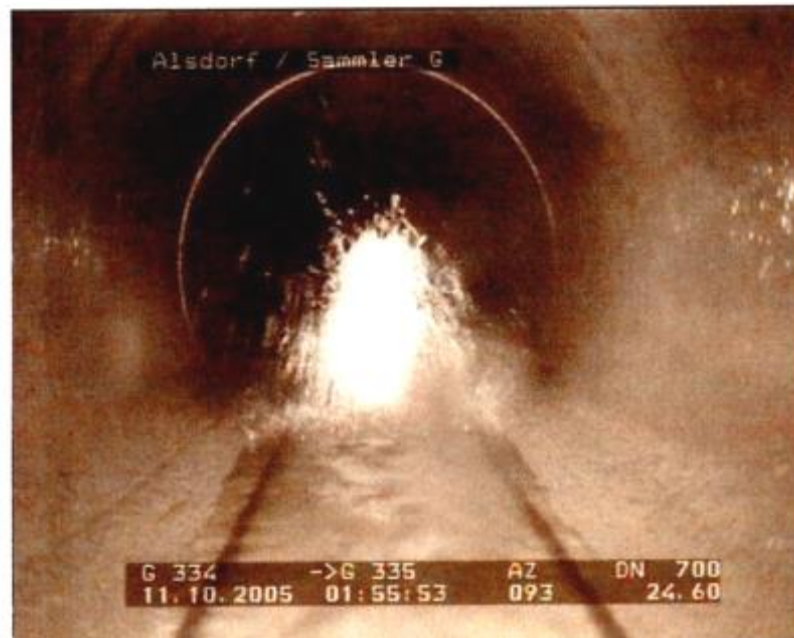
Bevezetés

**UP-SF-Béléscső téglaeépítésű szennyvízcsatornához B:H = 1200:1800
vasúti sínpálya alatt,
180 t szállítási súly – rekord Németországban**

1. Példák régi cső károsodásokra

1.1 ábra

Vízbetörés az azbesztcement csőbe

→ HPS I

(HPS = „Befogadó cső állapota“ a DWA-A 143-2 munkalap alapján)

1.2 ábra

Hosszirányú repedés,
károsodás a középvonal zónájában

→ HPS II vagy III

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

1.3 ábra
Tojásszelvényű beton szennyvízcsatorna (700/1050)
nagymértékű deformitás, szennyvízcsatorna → HPS III
nem járható!!!

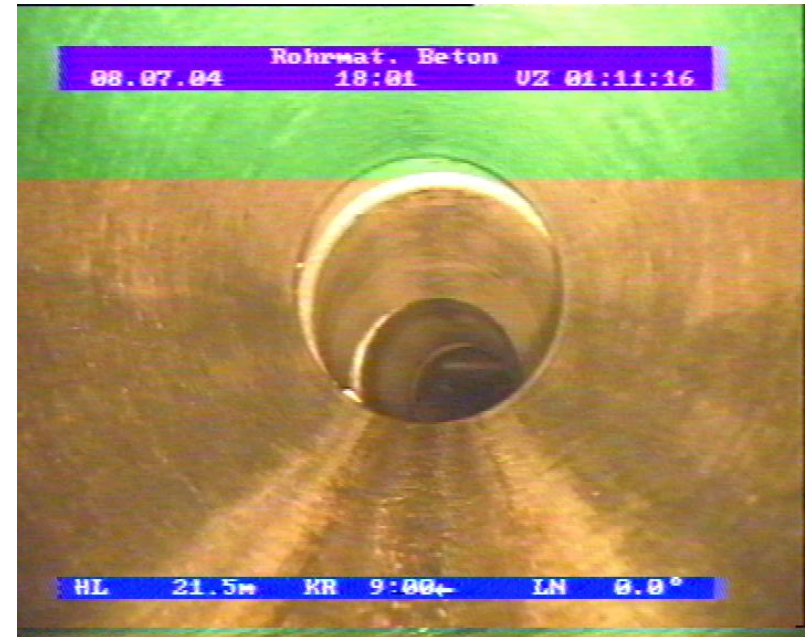
B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

1.4 ábra
Korrózió

→ HPS I

1.5 ábra
Tokeltolódás

→ HPS I

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

1.6 ábra
Csőfal részleges hiánya, betonminőség < C8/10!

→ HPS IIIa

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

1.7 ábra
Függőleges irányú tokelmozdulás

→ HPS I

1.8 ábra
Hosszirányú tokelmozdulás

→ HPS I

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

1.9 ábra

Vasbeton csatorna, beton- és betonvas korróziója → HPS I ?

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

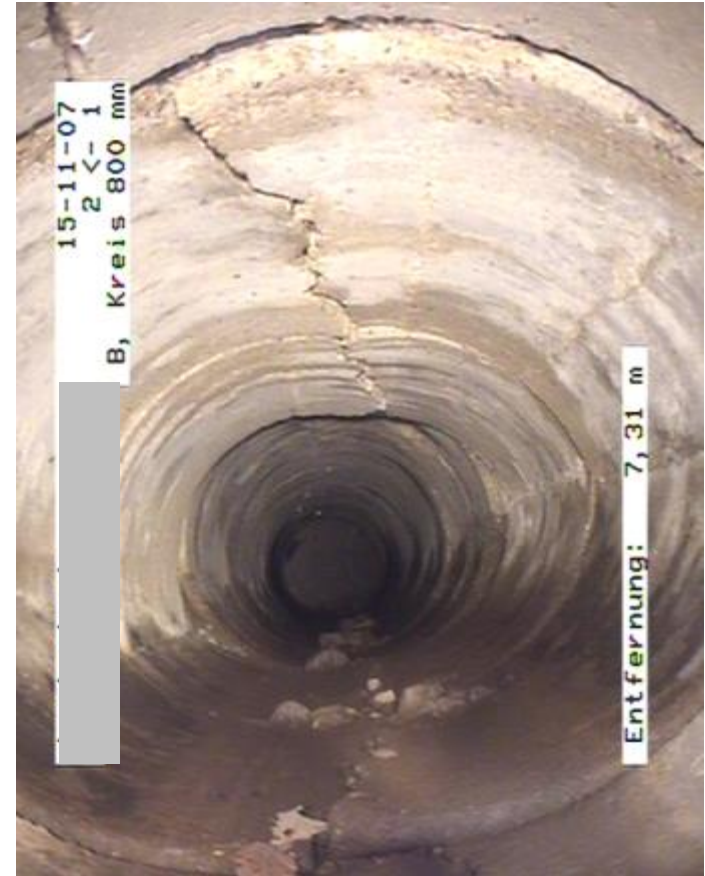

1.10 ábra
Darabos törés

„B” módszer a DWA-A 143-2 munkalap szerint:

$$\rightarrow \omega_{GR,v} = 10.7 \%$$

$\rightarrow$ HPS III

1.11 ábra
Nagymértékű deformáció
 $\rightarrow$ HPS III

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

1.1 Táblázat: Típushibák, besorolás

	Típushibák	Statikailag releváns	Cső állapota
1	Nem vízzáró	igen	I-III
2	Hosszirányú repedés	igen	II, III
3	Deformáció	igen	II, III
4	Darabos törés	igen	II, III
5	Korrózió	1)	I-III
6	Kopás	1)	I-III
7	Nem eltávolítható lerakódások	2)	I-III
8	Hiányzó részek	igen, ha $> DN/2$	I-III
9	Keresztirányú repedés	3)	I
10	Nem megfelelő oldalsó bekötések		
11	Belógó gyökerek		
12	Csőtök elmozdulás		
13	Kis nyomószilárdság		IIIa

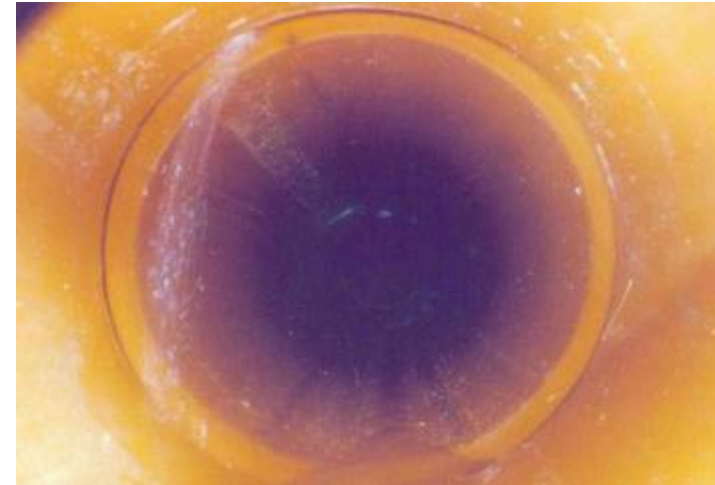
- 1) Méretezés csökkent falvastagságra, szükség esetén **Béléscső megerősítéssel**
- 2) Keresztmetszet változások w_v
- 3) Forgalmi terhelések megnövekedése p_T

Osztályozás a DWA-A 143-2 munkalapon

Csőállapot I (terhelés p_a):

- Régi cső teherbírása megfelelő,
- Víz zárósági problémák a csőcsatlakozásnál és a cső belső falán;
- repedések nincsenek, kivéve hajszálrepedések

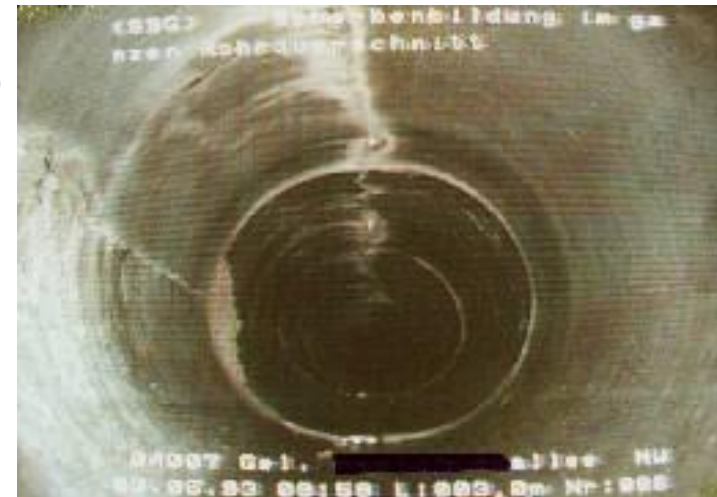
Csőállapot II (terhelés p_a):

Régi cső-talaj rendszer teherbírása megfelelő

Hosszirányú repedések és csődeformáció

$$\omega_{GR,v} < \text{ca. } 6\%$$

Oldalsó beágyazódás ellenőrzése és ellenőrzése szükséges, pl. hosszútávú megfigyelésekkel és / vagy RAM tesztekkel

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

Csőállapot III (terhelés p_E , p_T , p_a):

Régi cső-talaj rendszer együttes teherbírási képessége hosszú távon nem megfelelő

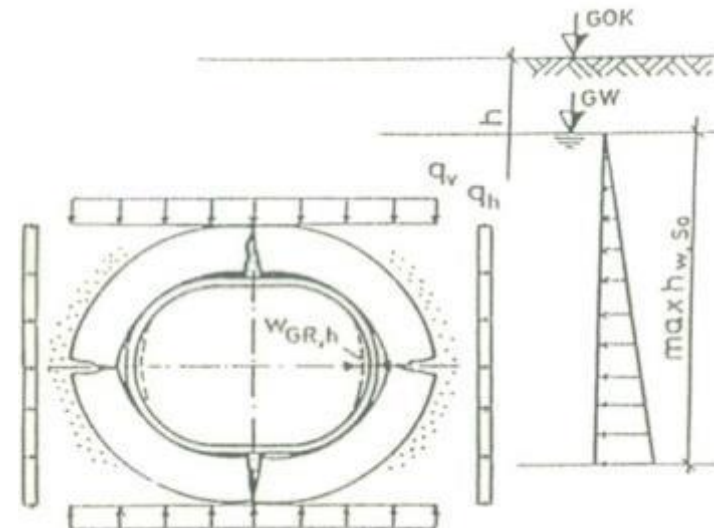
Hosszirányú repedések, jelentős cső deformációkkal $w_{GR,v} \geq \text{ca. } 6\%$;

Felszínhez közeli cső helyreállítása esetén $h < 1 \text{ m}$ vagy $h < OD$.

1.12 ábra

Rendszer, további talaj és forgalmi terheléssel ($p_E + p_T$)

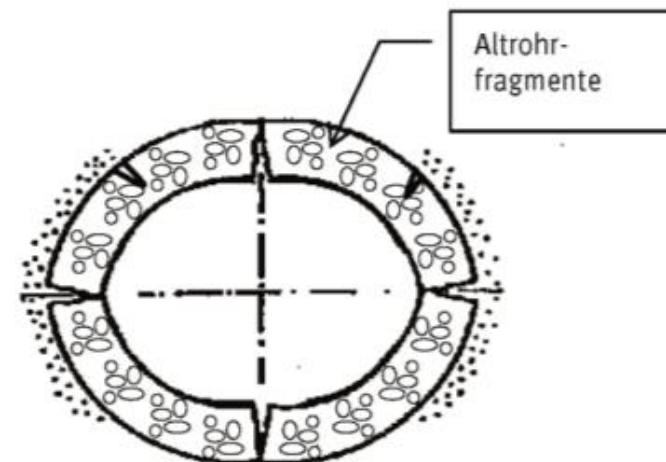

Csőállapot IIIa:

A csőállapot ugyanaz, mint a III-
as csőállapot, de a régi cső
teherbíró képességével,

pl. beton vagy téгла nem
megfelelő nyomószilárdsága
miatt.

1.13 ábra

Csőállapot IIIa

(betonminőség $\leq$ C8/10, téглаépítés $\leq$ MG II)

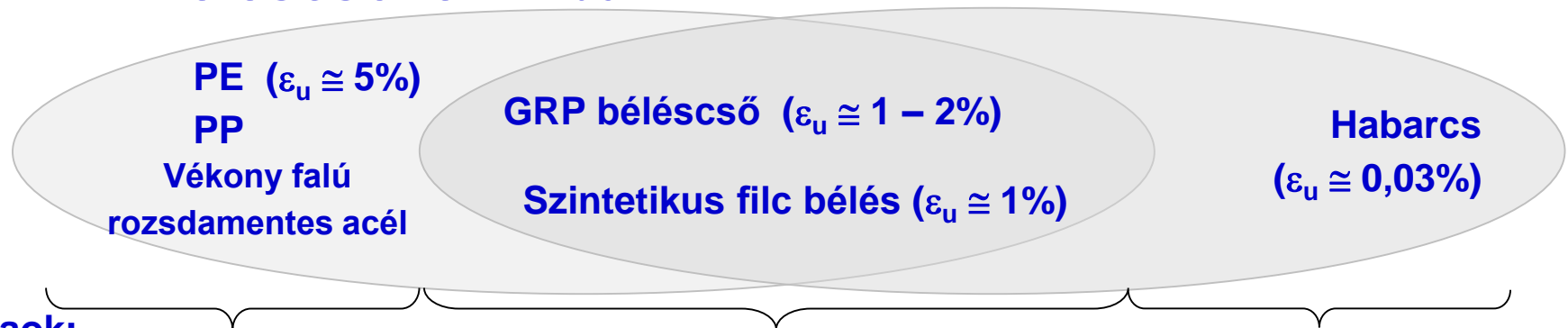
1.2 Táblázat: Befogadó cső állapota – összegzés

Befogadó cső állapota	Megfelelő hajlító szilárdság	Hosszirányú repedések, deformációk < 6% megfelelő talajtakaró	Megfelelő nyomó-szilárdság, kis darabos törés	A cső nem omlott össze
I	Blue	Blue	Blue	Blue
II	Light Gray	Blue	Blue	Blue
III	Light Gray	Light Gray	Blue	Blue
IIIa	Light Gray	Light Gray	Light Gray	Blue

2. Elméleti háttér

2.1 Béléscsővek hibái

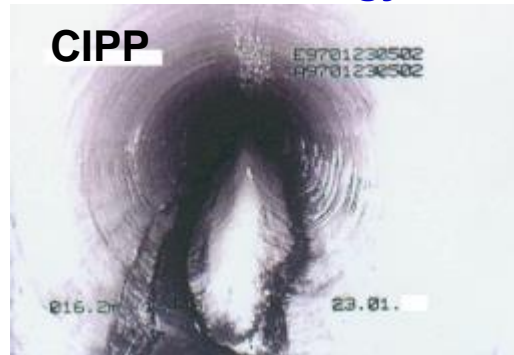

Instabilitás

Köralak (= öntött vas)

Instabilitás és/vagy törés

Kör + 1 törés a folyásfenéken

Törés

4 törésvonal (= törékeny)

2.1 ábra

Hibafajták a különböző béléscső típusokhoz

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

2.2 ábra
Habarcsbevonat, négy törésvonal a folyásfenéken

2.2 Horpadás/ szilárdság ellenőrzése

2.1 ábra két lehetséges meghibásodási fajtát mutat: béléscső horpadás és törés.

Béléscső horpadás: a kis rugalmassági E-Modulus (pl. PE) és a relatíve nagy szilárdságú béléscső esetén következik be.

Béléscső törés meghibásodás: kis szilárdság (pl. habarcs bevonat) és nagy E-Modulus esetén fordul elő.

A CIPP esetében mindkét meghibásodás előfordulhat, ezért:

→ horpadási **és** törés ellenőrzés is szükséges!

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

2.2.1 Ellenőrzés horpadásra Kiterjesztés a hiányosságokra

$$\text{crit } p_{a,d} = \kappa_{v,s} \cdot \alpha_D \cdot S_{L,d}$$

Glock szerint [1]

Index d: "design, tervezés"

ahol $\kappa_{v,s}$ = **összevont csökkentési tényező az alábbiakra:**

1. helyi hiányosságok ω_v (CIPP: 2%)
2. gyűrűs tér ω_s (CIPP: 0,5%)
3. összevont hiányosságok $\omega_{GR,v}$ (mérés)

$$\alpha_D = 2.62 \cdot \left(\frac{r_L}{t_L} \right)^{0.8} = \text{megoszlási koefficiens}$$

$$S_{L,d} = \frac{E_{L,d}}{12 \cdot (1 - \mu^2)} \cdot \left(\frac{t_L}{r_L} \right)^3 = \text{csőmerevség}$$

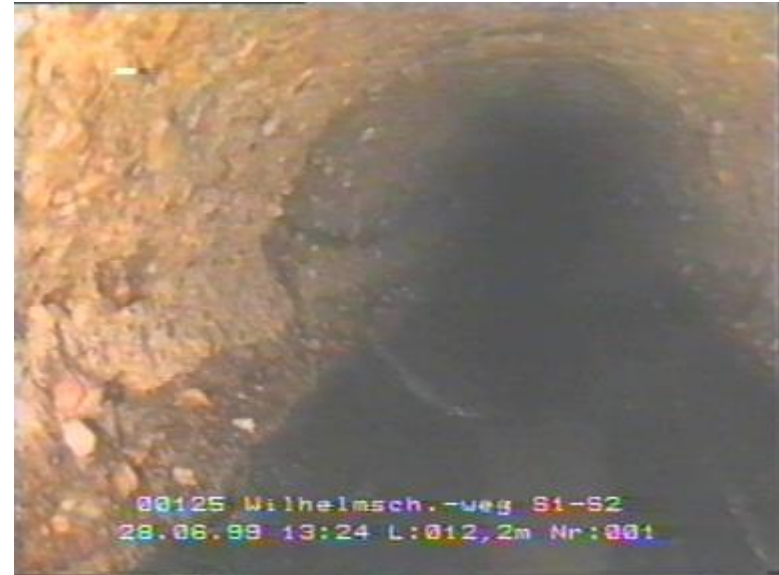
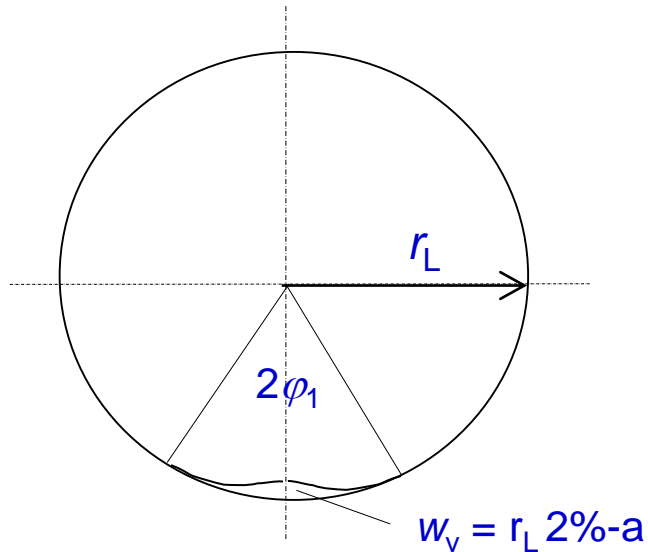
$E_{L,d} = E_{L,k} / \gamma_M$ ahol $\gamma_M = 1.35$ (CIPP)

Megfelelőség $p_{a,d} / \text{crit } p_{a,d} \leq 1$

ahol $p_{a,d} = \gamma_F \cdot \gamma_W \cdot h_{W,so}$

Körszelvény profilok hiányosságai

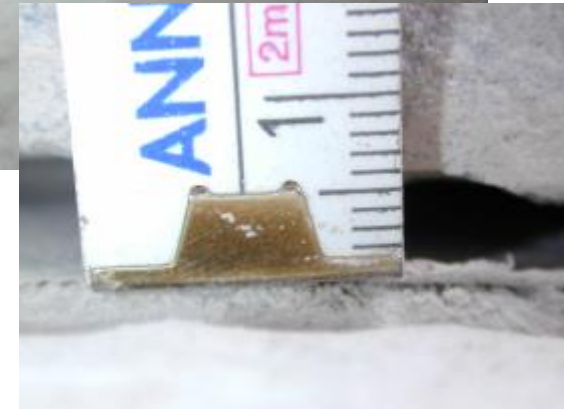
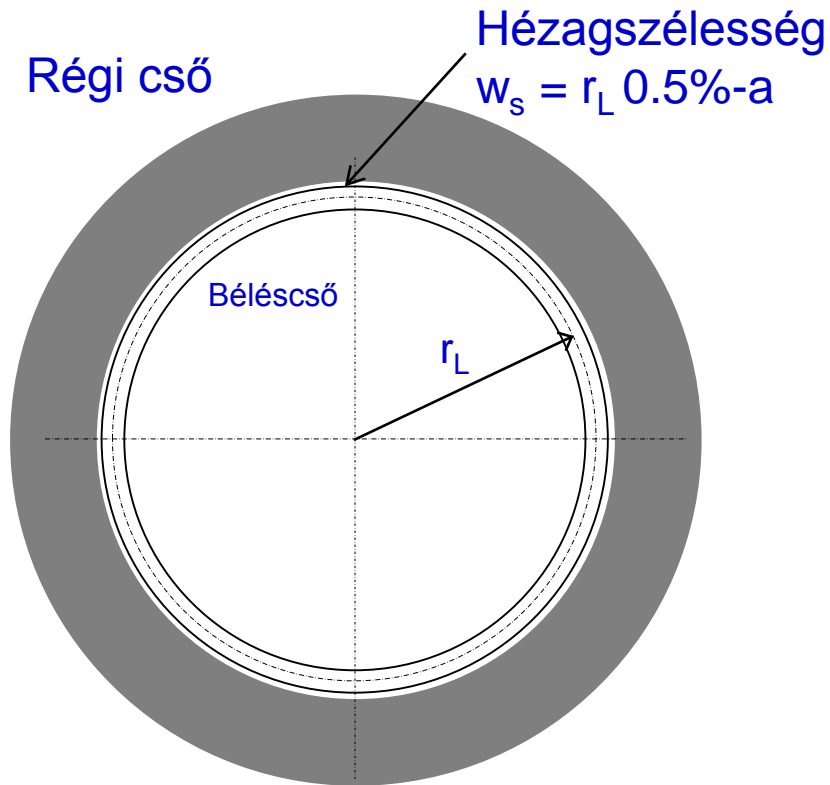
2.3 ábra

Helyi hiányosság w_v a folyásfenéken $2\varphi_1 \cong 40^\circ$ kinyíló szögben
(nagyított vázlat!)

→ Minimum érték DWA-A 143-2 munkalap alapján: $\omega_v = 2 \%$

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

2.4 ábra
Gyűrűs tér w_s (gyanta zsugorodása)

→ Minimum érték CIPP esetében a DWA-A 143-2 munkalap alapján: $\omega_s = 0.5 \%$

**Aknához közeli rész
(a mérés nem helyes)**

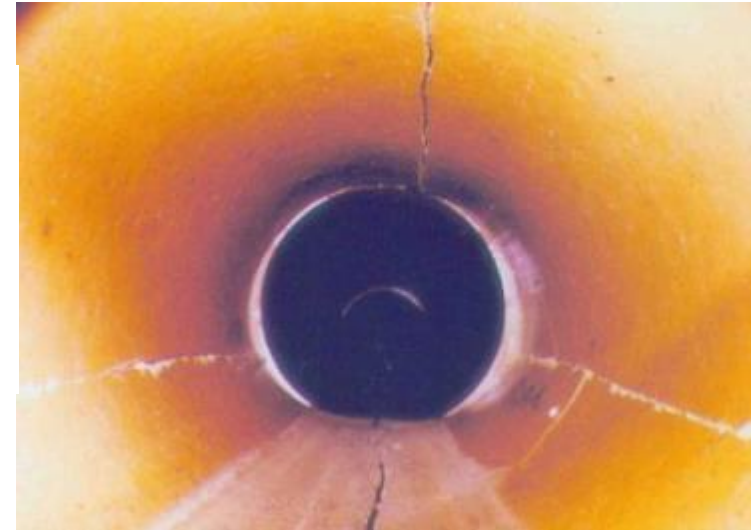
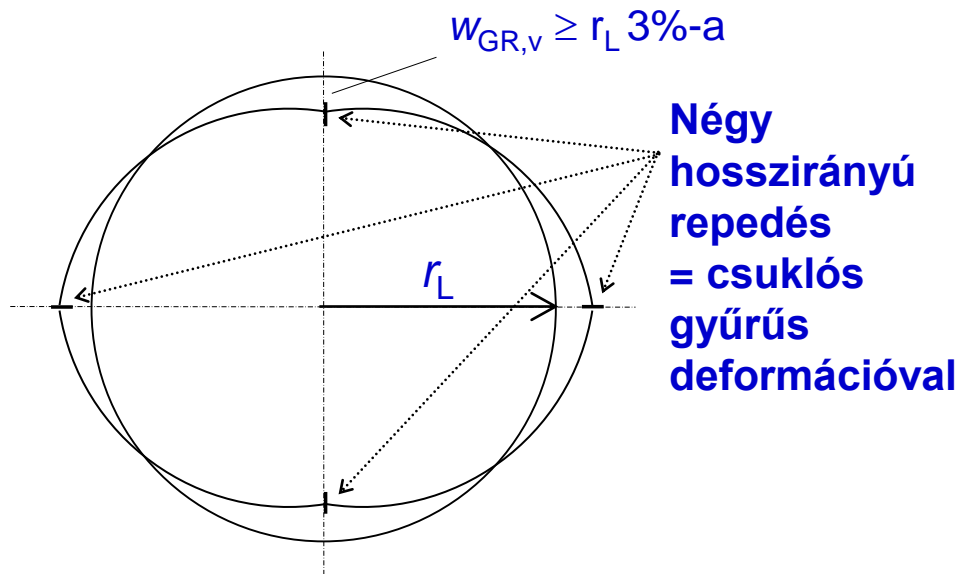

**Próbakivágás során
(helyes)**

**2.5 ábra
Gyűrűs hézag mérése, ovális profilok**

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

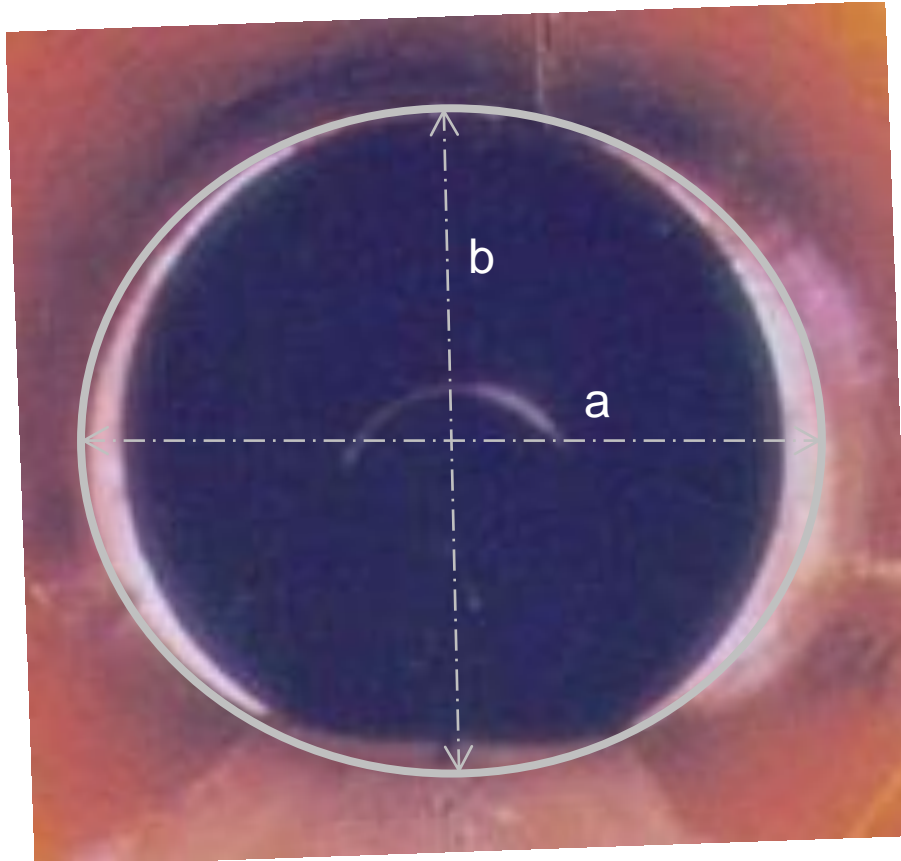

2.6 ábra
Összevont hiányosságok $w_{GR,v}$ (Ovalitás)

- Minimum érték a DWA-A 143-2 munkalap alapján: $\omega_{GR,v} = 3 \%$,
 $\omega_{GR,v} > 3 \%$ gyakran előfordul!
(Méretezés vagy értékelés a CCTV képek alapján!)

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

Az ellipszis fő tengelyei:

$a = 9.8$ és $b = 8.8$ cm

$$\rightarrow \omega_{GR,v} \cong \frac{a - b}{a + b} \cdot 100\%$$

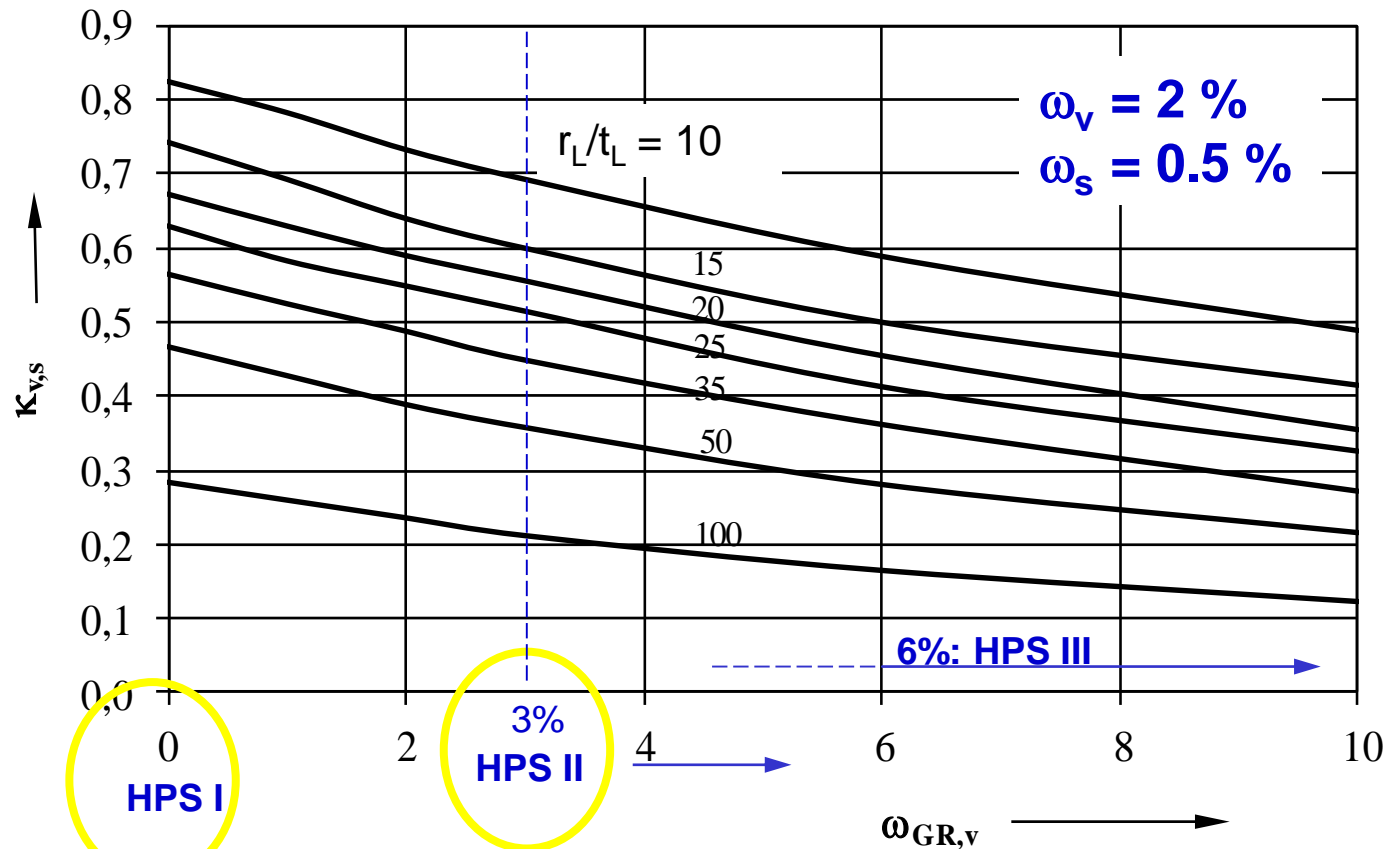
$$\cong 1.0 / 18.6 \cdot 100\% = \mathbf{5.4\%}$$

2.7 ábra

**Az összesített hiányosságok értékelése CCTV képek alapján,
DWA-A 143-2 munkalap, C módszer**

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

2.8 ábra
Közös csökkentési faktor $\kappa_{v,s}$
az összevont hiányosságok különböző értékeire $\omega_{GR,v}$

2.2.2 Szilárdság ellenőrzése

- Keresztmetszeti erők:

A keresztmetszeti erők kiszámítása az m_{pa} paraméter (következő dia) és $n_{pa} \cong -1.0$ (kézi számításhoz) felhasználásával történik:

$$M_{pa,d} = m_{pa} \cdot p_{a,d} \cdot r_L^2$$

$$N_{pa,d} = n_{pa} \cdot p_{a,d} \cdot r_L$$

- Nyomás a béléscső falban (folyásfenék):

$$\sigma_{i,d} = \frac{N_{pa,d}}{A} + \alpha_{ki} \cdot \frac{M_{pa,d}}{W}$$

$$\sigma_{a,d} = \frac{N_{pa,d}}{A} - \alpha_{ka} \cdot \frac{M_{pa,d}}{W}$$

Kihajlási paraméterek

$$\alpha_{ki} = 1 + \frac{t_L}{3r_L} \quad \alpha_{ka} = 1 - \frac{t_L}{3r_L}$$

Keresztmetszeti értékek

$$A = 1 \cdot t_L \quad W = 1 \cdot t_L^2 / 6$$

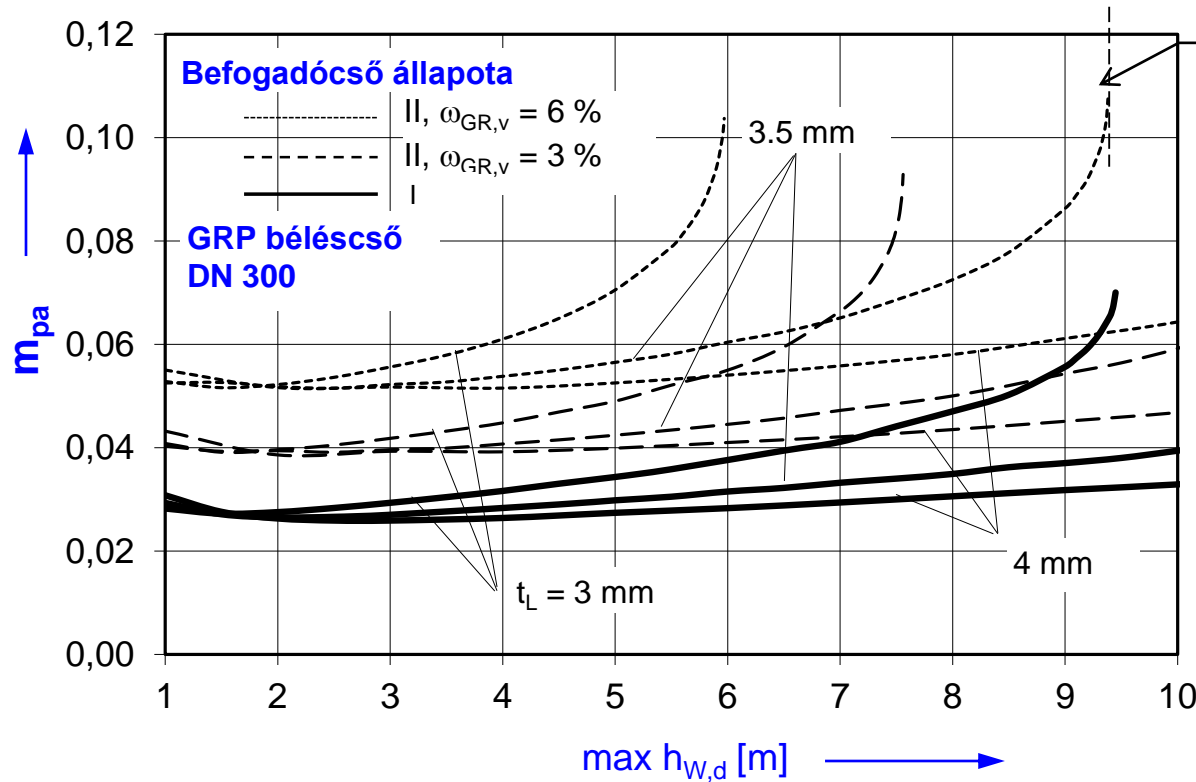
- Ellenőrzés:

$$\max \sigma_d / \sigma_{bZ,d} \leq 1$$

$$|\min \sigma_d| \sigma_{D,d} \leq 1$$

Hajlítónyomaték, paraméter m_{pa}

A görbék
végtelenek: crit $p_{a,d}$

1 Diagramm
minden DN-hez!

Átmérők eltérnek
DN 300-tól:
Falvastagság
újraszámítása

2.9 ábra

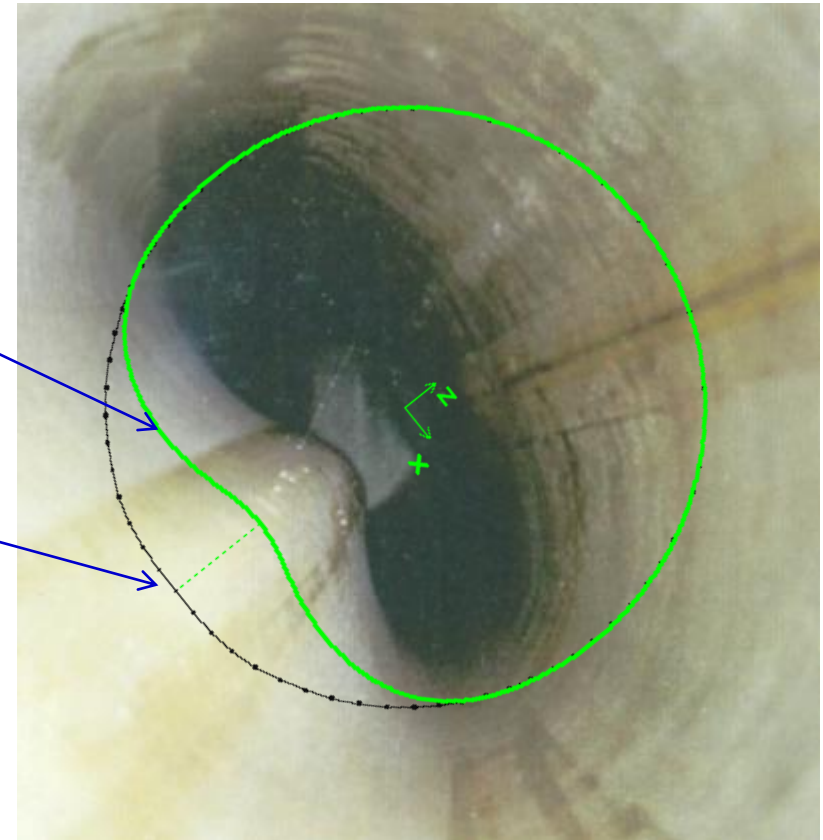
Paraméterek m_{pa} Befogadó cső állapot I + II-höz, DN 300
(érvényes az alábbiakra: $E_{L,k} = 6000\text{ N/mm}^2$, $\omega_v = 2\%$, $\omega_s = 0.5\%$)

2.3 Értékelés kísérletek alapján

CIPP behorpadása a terhelés helyén

Helyi behorpadás 2%

2.10 ábra
CIPP behorpadása külső víz nyomására,
Wagner 1992 [3]

Összehasonlítási elmélet – kísérletek

Horpadási képlet DWA-A 143-2 munkalap alapján:

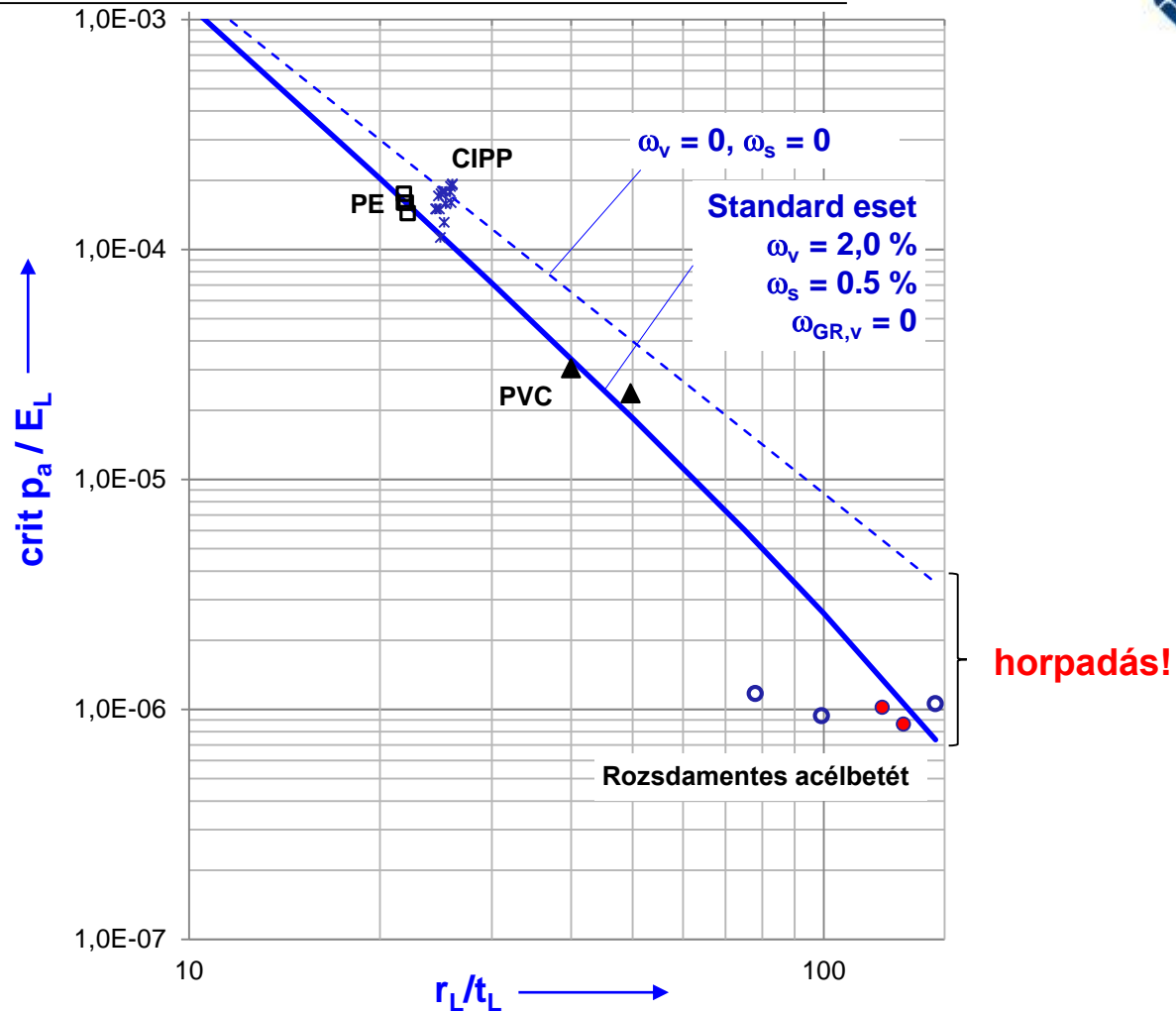
$$\text{crit } p_{a,d} = k_{v,s} \cdot \alpha_D \cdot S_{L,d}$$

A α_D és $S_{L,d}$ behelyettesítése:

$$\rightarrow \frac{\text{crit } p_{a,d}}{E_{L,d}} = k_{v,s} \cdot \frac{2.62}{12 \cdot (1 - \mu^2)} \cdot \left(\frac{t_L}{r_L} \right)^{2.2}$$

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

2.11 ábra

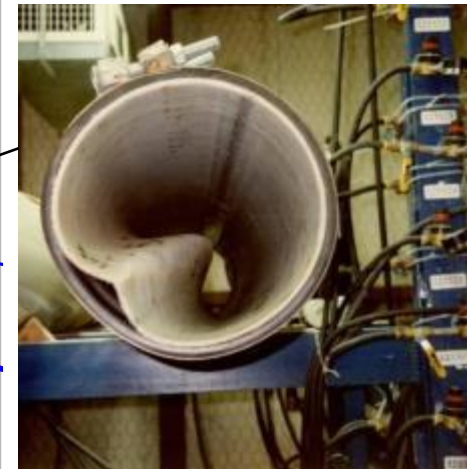
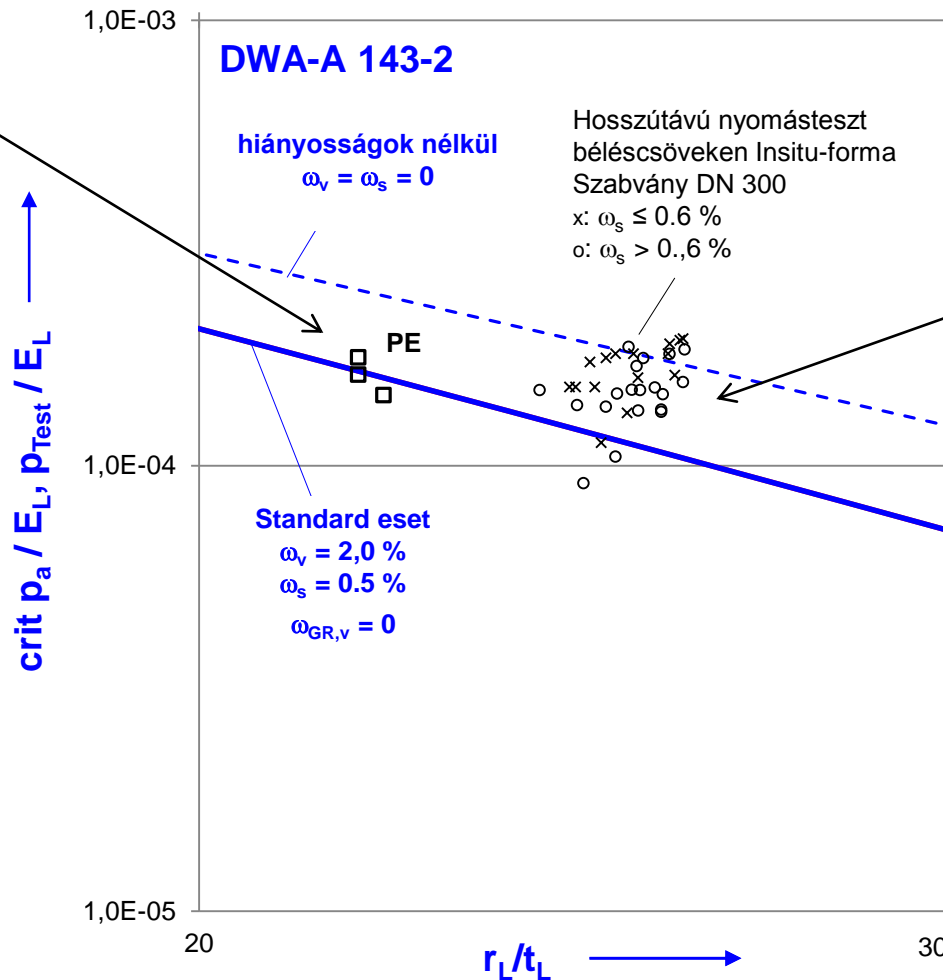
Horpadási kísérletek PE [5], CIPP [4], PVC & acélbetét,
horpadási terhelés $\text{crit } p_a / E_L$ (tengelyek dupla logaritmusa) ³⁰

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

Horpadási kísérletek
PE bélésű
mintadarabon
 $L = 110 \text{ mm}$, mint
hosszútávú kísérlet
[5]

Hosszútávú horpadási
próba 10.000 órán
keresztül kb.100 CIPP-en
Louisiana Tech Univ.,
Ruston (USA) [4]

2.12 ábra

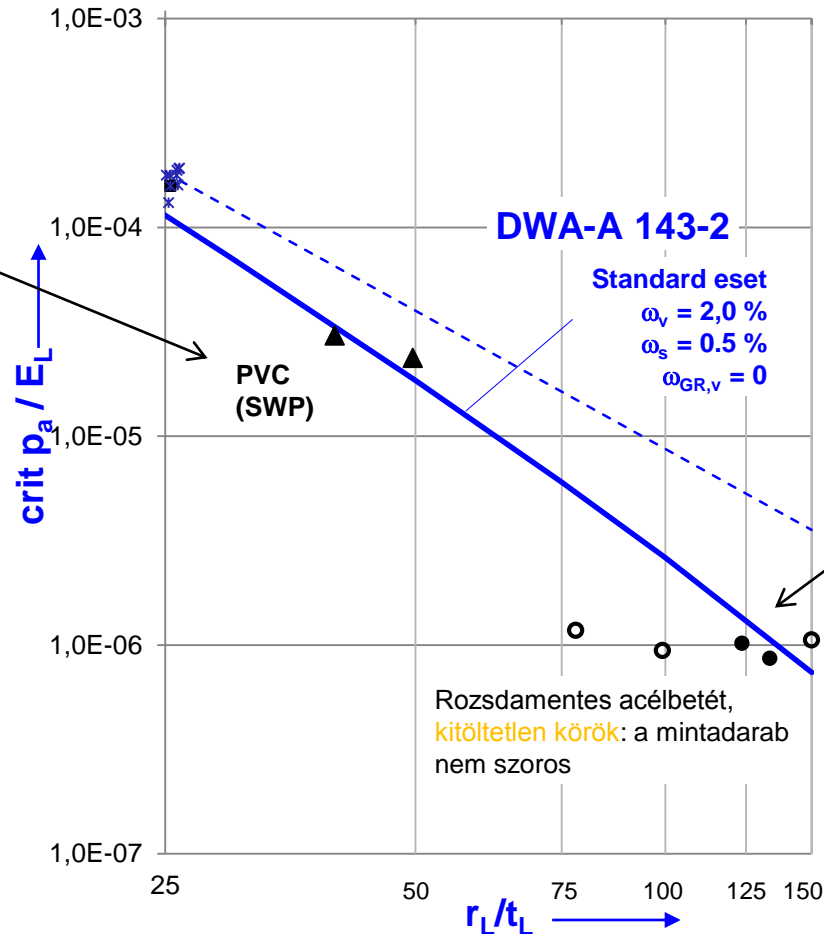
Kiemelés a 2.11 ábráról, PE- és CIPP hosszútávú kísérletek

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

Horpadási próba
PVC spiráltekerceseléses
csöveken
DN 1168 mm

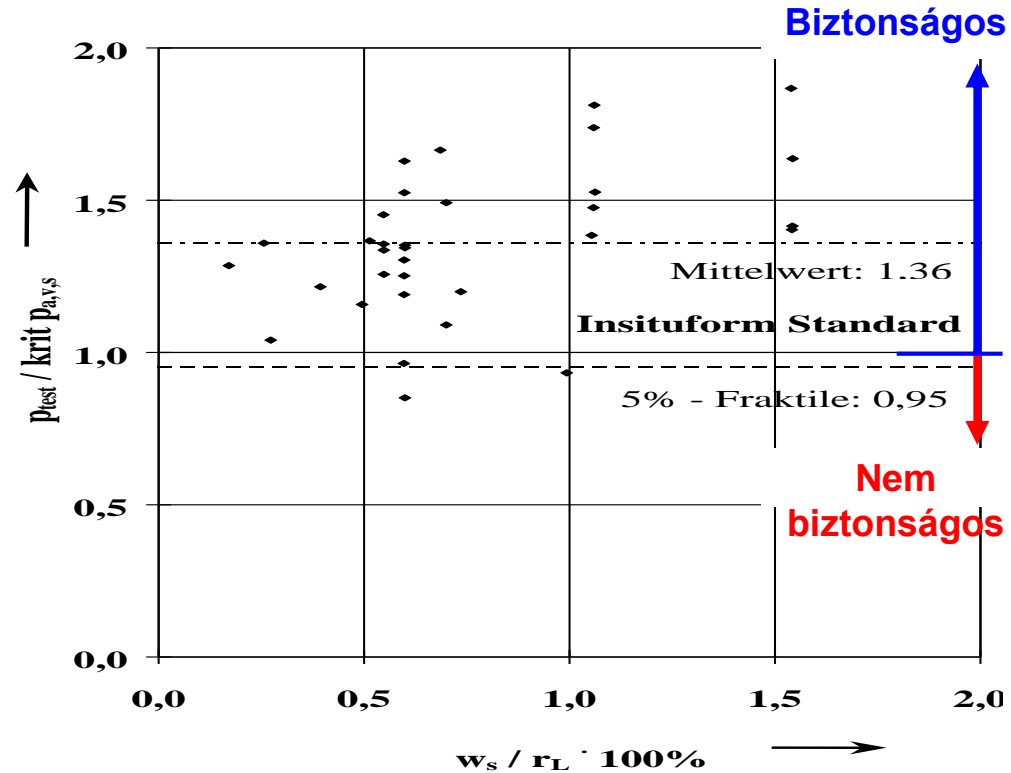

Acélbetét stabilitási hibája
DN 300

2.13 ábra

Kiemelés a 2.11 ábráról, PVC spiráltekerceseléses cső DN 1168 & DN 1500 (rövid időszakig) és acélbetét DN 200 – DN 600

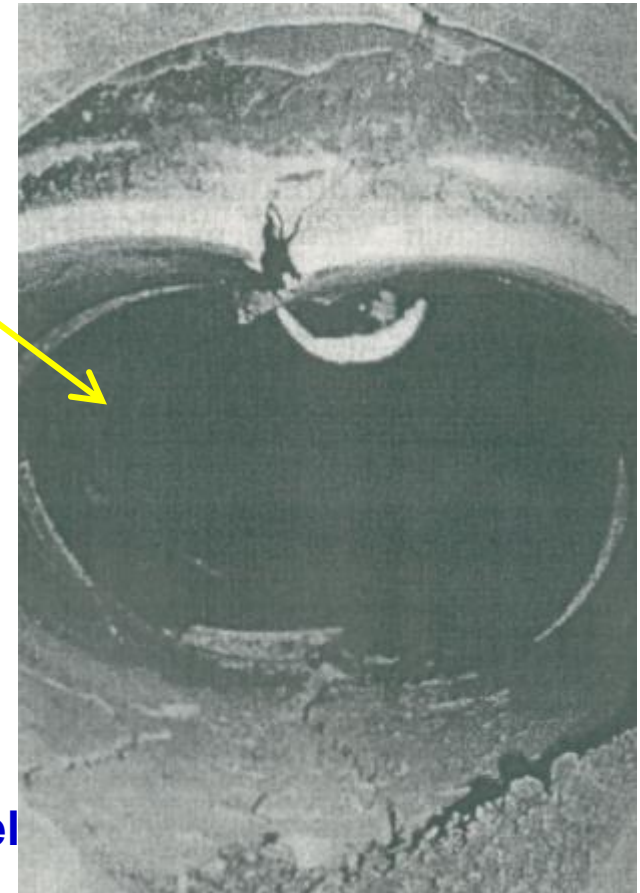

2.14 a) ábra
CIPP-en végzett hosszútávú
horpadási próba, USA [4]

2.14 b) ábra
33 CIPP-en végzett
horpadási próba értékelése

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

2.15 ábra

Betoncső homokágyban

**jobbra: A maximális $h \cong 20$ m terhelés elérésével
[Watkins et al. 1988]**

3. Szükséges adatok

3.1 Befogadócső állapot I és II

Terhelés:

- Talajvízszint max h_{W,S_0} (min. 1.5 m)
- Nyomócső: p_i , túlnyomás (alacsony nyomást is magában foglalva)

Hiányosságok:

- lokális: $\omega_v = 2\%$
- gyűrűs hézag: $\omega_v = 0.5\%$
- összesített (ovális): $\omega_{GR,v} \geq 3\%$ a befogadócső állapothoz $\geq II$

Anyagtulajdonságok (50a):

- E-modulus
  - szilárdság
- } következő dia

Allgemeine bauaufsichtliche Zulassung

Zulassungsstelle für Bauprodukte und Bauarten
Bautechnisches Prüfamts

Eine vom Bund und den Ländern
gemeinsam getragene Anstalt des öffentlichen Rechts
Mitglied der EOTA, der UEAtc und der WFTAO

Datum: 01.12.2015
Geschäftszeichen: III 54-1.42.3-52/12

- "SAERTEX-LINER® Typ S⁺" und "SAERTEX-LINER® Typ S⁺ Premium"

DN 100 bis DN 1600:

Kurzzeit-Umfangs-E-Modul in Anlehnung an DIN EN 1228¹⁴:

20.500 N/mm²

Langzeit-Umfangs-E-Modul:

16.000 N/mm²

Kurzzeit-Biegespannungen σ_{FB} in Anlehnung an DIN EN ISO 11296-4¹⁵
bzw. DIN EN ISO 178¹⁶

270 N/mm²

Langzeit-Biegespannungen σ_{FB} :

210 N/mm²

Abminderungsfaktor A nach 10.000 h:

1,28

Rudolf Kersten
Referatsleiter

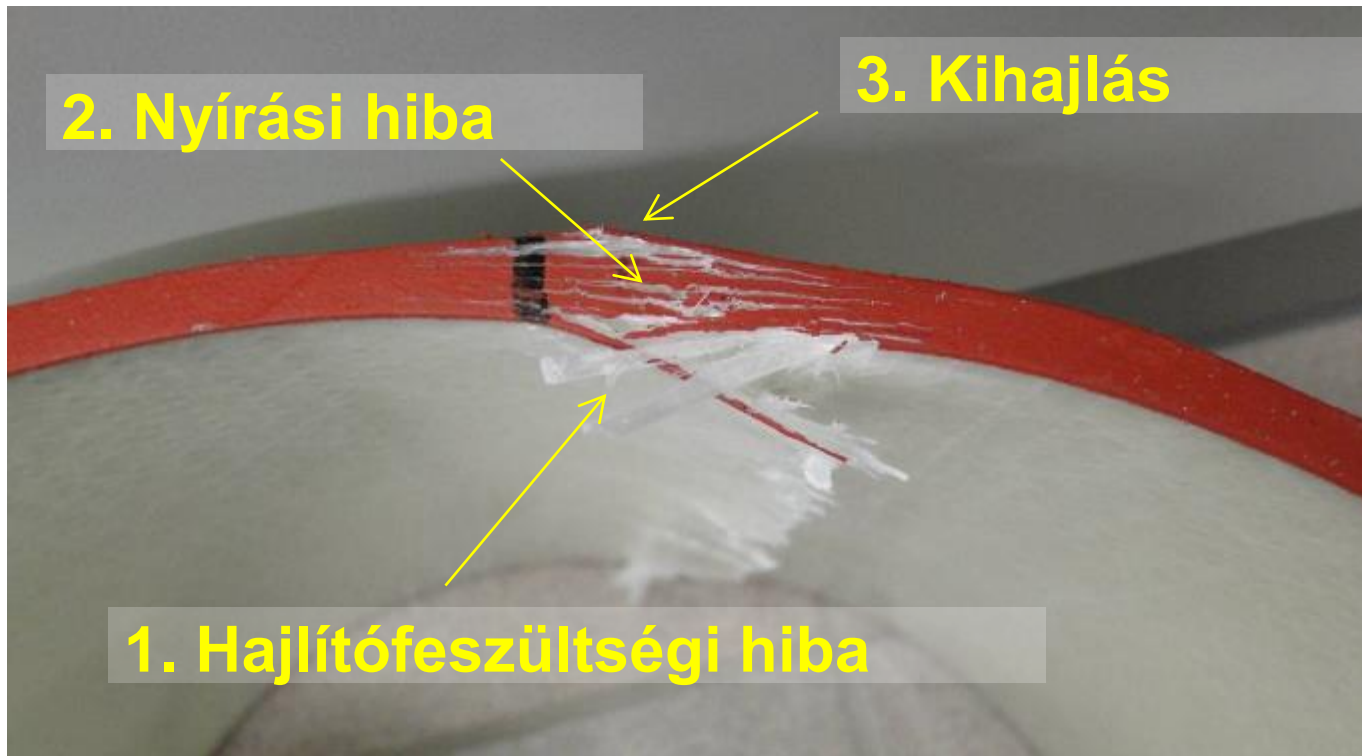

3.1 ábra

DIBt jóváhagyás GRP béleléshez

Hajlító szilárdság σ_{bZ} (σ_{fB} = első szakítás nyomatéka)

3.2 ábra

GRP béléseken végzett próba, rétegenkénti leválás figyelhető meg
[Diploma munka Osterhues, FH Münster 2010]

3.2 Befogadócső állapot III és IIIa

Terhelés:

- $\max h_{W,so}$ (ahol a befogadócső állapota I és II)
- talajterhelés $p_E = \gamma_B \cdot h$ ($\gamma_B = 20 \text{ kN/m}^3$)
- forgalmi terhelés p_T (diagrammok)

Hiányosságok:

- összesítés (ovális) $\omega_{GR,v}$ (tipikusan: $\geq 6\%$)

Anyagtulajdonságok: (ahol a befogadócső állapota I és II)

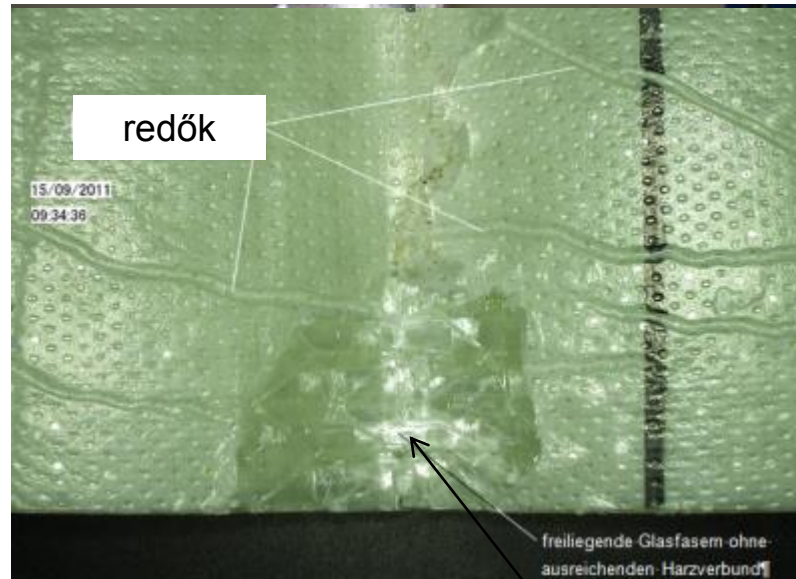
- esetleg fáradási szilárdság → következő dia

Talaj tulajdonságok:

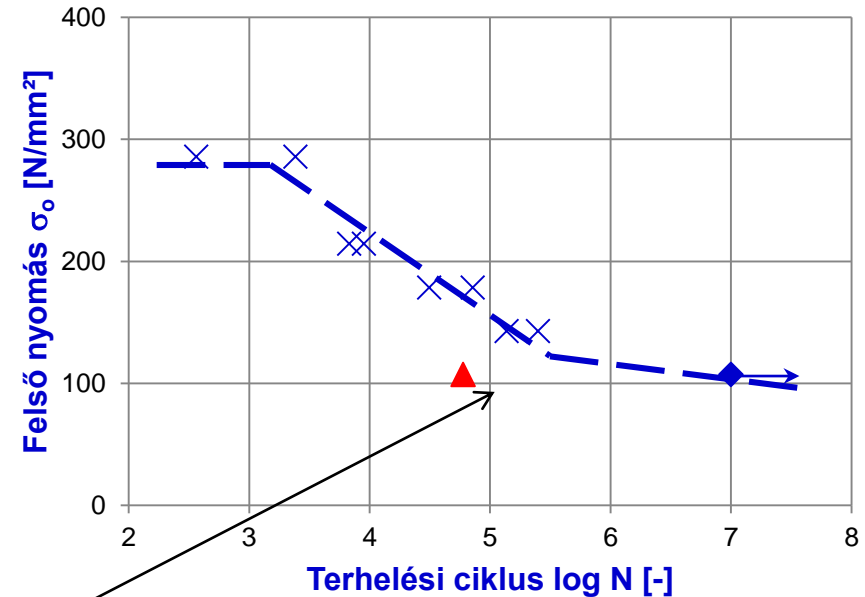
- deformációs együttható E_2 (tipikusan: 5 - 8 N/mm²)
- oldalnyomás faktora K_2 (tipikusan: 0.2 - 0.4)
- belső súrlódás szöge φ' (tipikusan: 20° - 32.5°)

Kifáradási szilárdság (kétszeres amplitúdó $2\sigma_A$)

Vizsgálat hiányosságokra

3.3 a) ábra

GRP béléséken végzett ciklikus terheléses tesztek; hiányosságok: az üvegszál nem teljesen itatódott át gyantával (Master Thesis Fingerhut [6])

3.3 b) ábra

Wöhler vonal

◆ vizsgálat **nodges** nélkül; maximum elérhető terhelési ciklus: $N > 10^7$

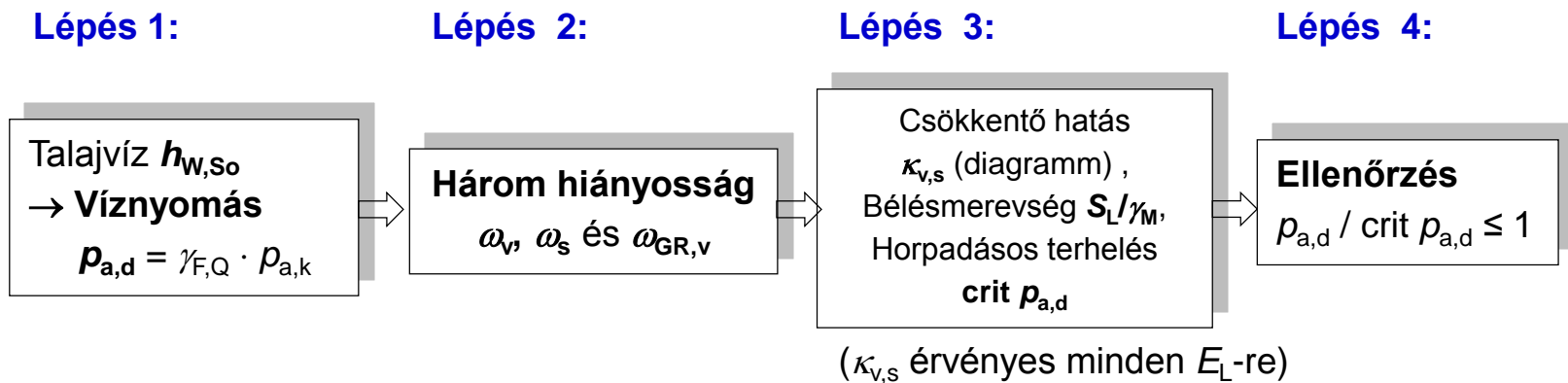
▲ **Vizsgálat hiányosságokra: $N \cong 60,000$**

4. Gyakorlati tervezés lépései

4.1 Tervezési eljárás

a) Víznyomással szembeni ellenállás

4.1 ábra

Stabilitási ellenőrzés víznyomásra

A 143-2 munkalap alapján p_a (befogadócső állapot I - III)

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

b) Terhelések befogadócső állapot I és II esetében

Lépés 1:

...

...

Lépés 2:

s. stabilitás

Lépés 3:

$n_{pa} \cong -1$, m_{pa} (diagramm),
szakaszos erők $N_{pa,d}$, $M_{pa,d}$,
nyomás $\sigma_{i,d}$ és $\sigma_{a,d}$

(m_{pa} and n_{pa} érvényes az
alábbiakra

$E_L \cong 1500$ resp. 6000 N/mm²,
kör- és ovális profilra)

**Alternativa a 3. lépésre:
(Program LinerB)**

Végelem Szimuláció
a szakaszos erők nem-lineáris
számítása $N_{pa,d}$, $M_{pa,d}$,
nyomás $\sigma_{i,d}$ és $\sigma_{a,d}$

(érvényes az E_L minden értékére,
tetszőleges profilok)

Lépés 4:

Igazolás

$$\max \sigma_d / \sigma_{bZ,d} \leq 1$$

$$|\min \sigma_d| / \sigma_{D,d} \leq 1$$

...

4.2 ábra

Terhelés ellenőrzése víznyomásra p_a (befogadócső állapot I - III)

4.2 Számítógéppel történő tervezés

Általános bemeneti adatok:

System (Berechnung nach DWA-A 143-2:2015)

Altrohr

Profil	<input type="text" value="Kreis"/>	Nennweite DN	<input type="text" value="300"/>	mm
Werkstoff	<input type="text" value="Beton"/>	Innendurchmesser	<input type="text" value="300"/>	mm
Altrohrzustand	<input type="text" value="I"/>	Wanddicke Scheitel t	<input type="text" value="40"/>	mm
		... Kämpfer	<input type="text" value="40"/>	mm
		E-Modul	<input type="text" value="30000"/>	N/mm ²
		Druck- / Biege- zugfestigkeit BR	<input type="text" value="17.5"/> <input type="text" value="3"/>	N/mm ²

*)

*) jelentőség nélkül a Befogadócső I és II állapotra,
Kivéve: flexibilis régi csövek

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

4.2 Számítógéppel történő tervezés

1. lépés (Víznyomás p_a):

Lasten (charakteristische Größen)

Wasserdruck, Innendruck, Eigenlasten

Grundwasser (charakt. Wert) über Sohle max $h_{W,So}$ m

Wichte $\gamma_{W/W}$ kN/m³

oder: konstanter Außendruck p_0 kN/m²

Innendruck: p_i [bar] Langzeit-Zugfestigkeit [N/mm²]

Eigenlasten, Liner Wichte γ_{mL} kN/m³

2. lépés (Befogadócső állapot I):

Imperfektionen

örtliche Vorverformung w_v % von $r_L = 2,9$ mm Lage °

Öffnungswinkel °

Gelenringvorverformung $w_{GR,v}$ % von $r_L = 0,0$ mm

konstanter Ringspalt w_s % von $r_L = 0,75$ mm Symmetrie

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

4.2 Számítógéppel történő tervezés

3. lépés:

Liner

Werkstoff	Synthesefaserlaminat	Werkstoffkennwerte (charakter. Werte):	
Radius $r_{a,L}$ (außen, Scheitel)	150 mm	Kurzzeit-E-Modul	2800 N/mm ²
Wanddicke t_L	5.2 mm	Langzeit-E-Modul	1400 N/mm ²
mittlerer Linerradius $r_L = 147,4$ mm		Langzeit-Biegezugfestigkeit	18,00 N/mm ²
Querdehnzahl	.35	Langzeit-Druckfestigkeit	25,00 N/mm ²
		Teilsicherheitsbeiwerte,	
		ständige Einwirk. $\gamma_{M,F,G}$	1.35
		veränd. Einwirk.: $\gamma_{M,F,Q}$	1.5
		Teilsicherheitsbeiwert Widerstände, $\gamma_{M,M}$	1.35
☐ Langrohrlining, Montageverfahren			

Anyag
paraméterek
(DIBt jóváhagyás)

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

3. lépés:

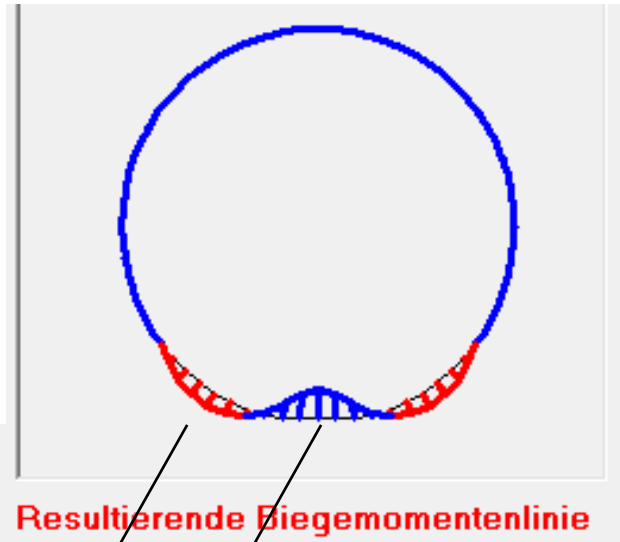
Stabilitätsnachweis

Bemessungs-Grundwasserdruck über Linersohle	$p_{a,d} =$	75,0 kN/m ²
vertikale Bodenspannungen über Linerscheitel	$q_{v,d} =$	0,0 kN/m ²
Durchschlagbeiwert für starr gebettete Liner ohne Vorverformung und ohne Spalt:		
$\alpha_D = 2.62 \cdot (rL/tL)^{0.8} =$		38,04
Durchschlaglast, Liner ohne Vorverformung und ohne Spalt: krit $p_{a,d} = \alpha_D \cdot SL_{,d} =$		164,5 kN/m ²
zum Vergleich: freier Liner krit $p_{as,d} = 3,0 \cdot SL_{,d} =$		13,0 kN/m ²
Abminderungsfaktoren, Parameter $rL/tL =$		28,346
gemeinsamer Faktor für örtliche Vorverformung und Spaltbildung (vgl. DWA-A 143-2, Diagr. 7)	$\kappa_{v,s} =$	0.605
abgeminderte Durchschlaglast $\kappa_{v,s} \cdot \text{krit } p_{a,d} =$		99,5 kN/m ²
4. lépés: Stabilitätsnachweis $p_{a,d}/\text{krit } p_{a,d}$		0,753 (≤ 1)

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

4. lépés: Terhelés

Liner DN 300 tL=5,20 mm Spannungen

	Scheitel	Kämpfer	Sohle
npa =	-1,6210	-1,6511	-1,5738
mpa =	0,0006	-0,0304	0,0615
Nd =	-11,947	-12,169	-11,599 N/mm
Md =	0,670	-32,971	66,814 Nmm/mm
$\sigma_{i,d}$ =	-2,147	-9,742	12,769 N/mm ²
$\sigma_{a,d}$ =	-2,444	4,890	16,882 N/mm ²
Nachw. bZ =	0,010	0,367	0,958 (<=1)
Nachw. D =	0,132	0,526	0,912 (<=1)

Hajlítónyomaték
paraméterei

Hajlítónyomaték

max. nyomás

Ellenőrzés

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

Befogadócső állapot III + IIIa

1. lépés (Talaj- és forgalmi terhelés p_E és p_T):

Erd- und Verkehrslasten (nur bei AZ III und IIIa)

Erdüberdeckung h	<input type="text" value="2,00"/> m	Bodenwichte $\gamma_{mB} = 20,0 \text{ kN/m}^2$	
Erddruckbeiwert K_2	<input type="text" value="0,20"/>		Erdlasten nach DWA-A 161
Konzentrationsfaktor λ_{mR}	<input type="text" value="0,750"/> -> $\lambda_{mB} = 1,083$		
Verformungsmodul, Boden E_2	<input type="text" value="8,00"/> -> $SBh = 6,40 \text{ N/mm}^2$		
☐ elastisches Bodengesetz	plast. Bodengesetz: Faktor für Erdwiderstand	<input type="text" value="0,75"/>	
Straßenverkehrslast:			
☒ DIN EN 1991-2	alfaQ = <input type="text" value="1,00"/>	☒ Seitendruck aus Verkehr berechnen	
☐ DIN 1072	<input type="text" value="SLW 60"/>	-> $q_{h,d}(pT) = 3,90 \text{ kN/m}^2$ oder $q_h(pT)$ eingeben:	<input type="text" value="0"/> kN/m^2
Eisenbahnverkehrslast LM 71	<input type="text" value="keine"/>		
Flugzeugverkehrslast	<input type="text" value="keine"/>		
konzentrierte Flächenlast p_K	<input type="text" value="0,00"/> kN/m^2	☐ Seitendruck aus p_K berücksichtigen	
Oberflächenlast p_0	<input type="text" value="0,00"/> kN/m^2		
Lastfaktor für die rechte Seite, horizontal $q_{h,re}/q_{h,li}$	<input type="text" value="1,0"/>	vertikal $q_{v,re}/q_{v,li}$	<input type="text" value="1,0"/>

Talaj paraméterei

Forgalmi terhelés

Egyéb terhelés

2-4. lépés: cf. Víznyomás

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

Geometriai bemenő adatok speciális profilokhoz

Geometrie des Profils (= Korbboogen), alle Maße in cm

Kreis	Anfangswinkel alpha [°]	Öffnungswinkel phi [°]	Radien r [cm] **)	Kreismittelpunkte xM [cm]	Kreismittelpunkte yM [cm]	Unterteilung nT
1	-45,00	90,00	109,80	0,00	50,90	24
2	45,00	45,00	109,80	0,00	50,90	10
3 *)	90,00	72,00	42,10	-67,50	50,90	12
4	162,00	36,00	261,80	0,00	259,00	20

Grafik aktualisieren   undo   Teilung (max = 44):
12 + 10 + 12 + 10 = 44

Profilwahl

genormtes Maulprofil B/H = 2/1,5
 Rechteck B/H
 anderes Profil

Profilbezeichnung:

Profilmaße B / H

Profilbreite B [mm]
 Profilhöhe H [mm]
 ungefähre Wanddicke sL [mm]
 Radius von Ausrundungen [mm]

Geometrie für Maulprofil

Példa egy nem megfelelő kialakításra

2006

2009

4.3 ábra

CIPP tojásszelvény csatorna behorpadása (700:1050),
terhelés: $h_w = 2$ mvízoszlop a csötető fölött

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

---

5. Esettanulmányok

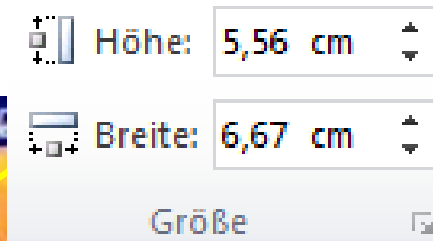
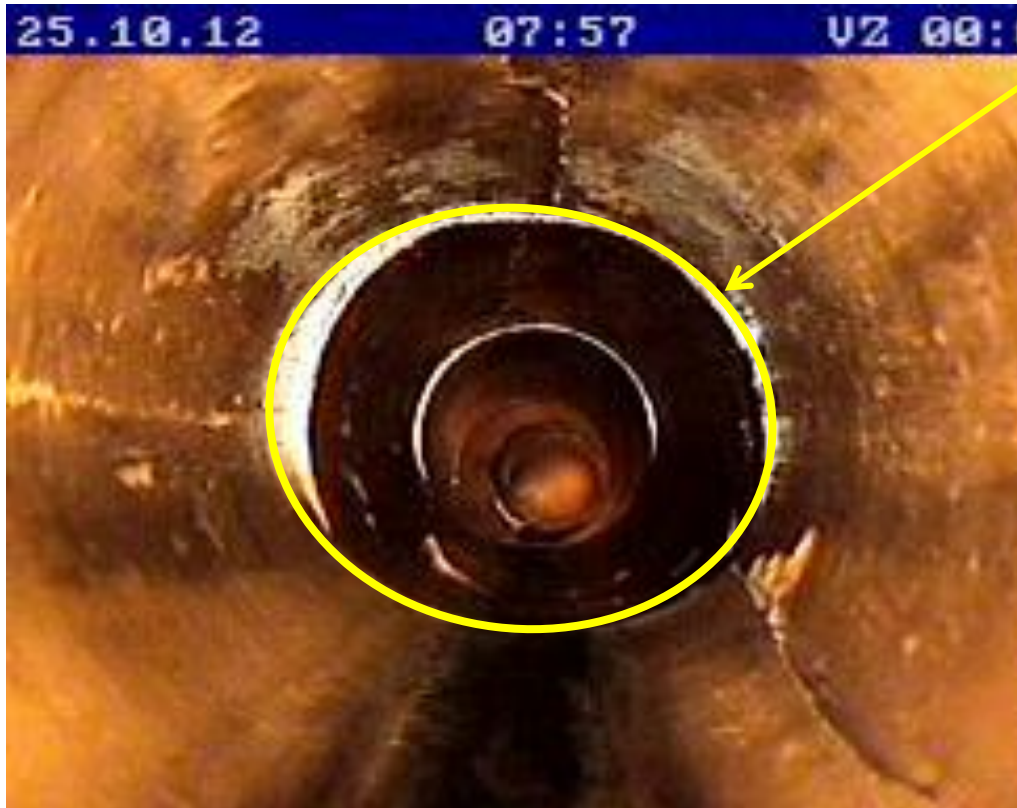
5.1 Körszelvény profilok

	Projekt	Átmérő B:H mm-ben	Béléscső- anyag	Béléscső falvastagság mm-ben
1	Oederan	DN 250	UP-SF	10
2	Moorina Av., Ausztrália	650:440	UP-GF	12
3	Szennyvízelvezető Stuttgart – Ulm	DN 3500	PE ¹⁾	134

¹⁾ PE Spiráltekercseléses cső

1) Oederan

Ellipszis (Megközelítőleg):

$a = 6.67$ és $b = 5.56$ cm

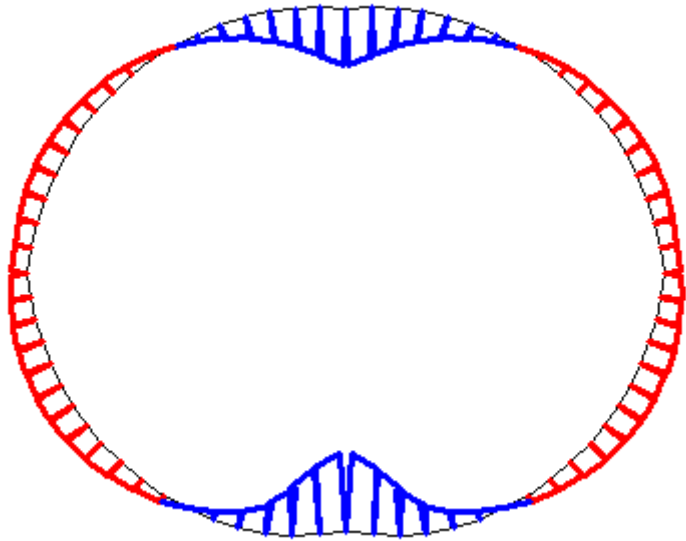
$$\begin{aligned} \rightarrow \omega_{GR,v} &\cong (a - b) / (a + b) \cdot 100\% \\ &\cong (6.67 - 5.56) \\ &\quad / (6.67 + 5.56) \cdot 100\% \\ &\cong 1.11 / 12.23 \cdot 100\% \\ &\cong 9.1\% \end{aligned}$$

5.1 a) ábra
Kőagyag DN 250, $\omega_{GR,v}$ értékelése

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

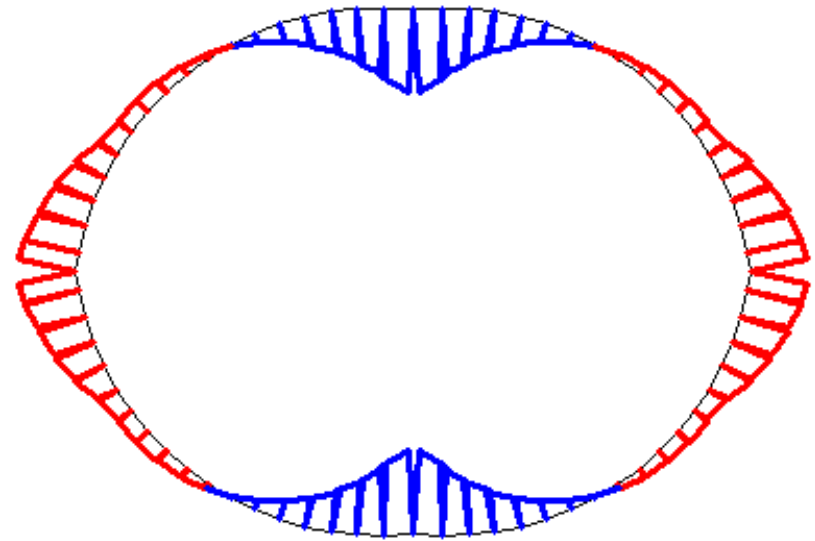

AZ II, $E_L = 1500 \text{ N/mm}^2$

$h_w = 3 \text{ m}$

$\omega_v = 0.5\%$, $\omega_{GR,v} = 9.1\%$, $\omega_s = 0.5\%$

AZ III, $E_2 = 5$, $K_2 = 0.2$

$h = 1.8 \text{ m}$, TS 600 kN

$\omega_{GR,v} = 9.1\%$

5.1 b) ábra

Hajlítónyomaték befogadócső állapot II és III-ra

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

---

2) Randwick City, Moorina Av. 2016

Helyreállítás előtt:

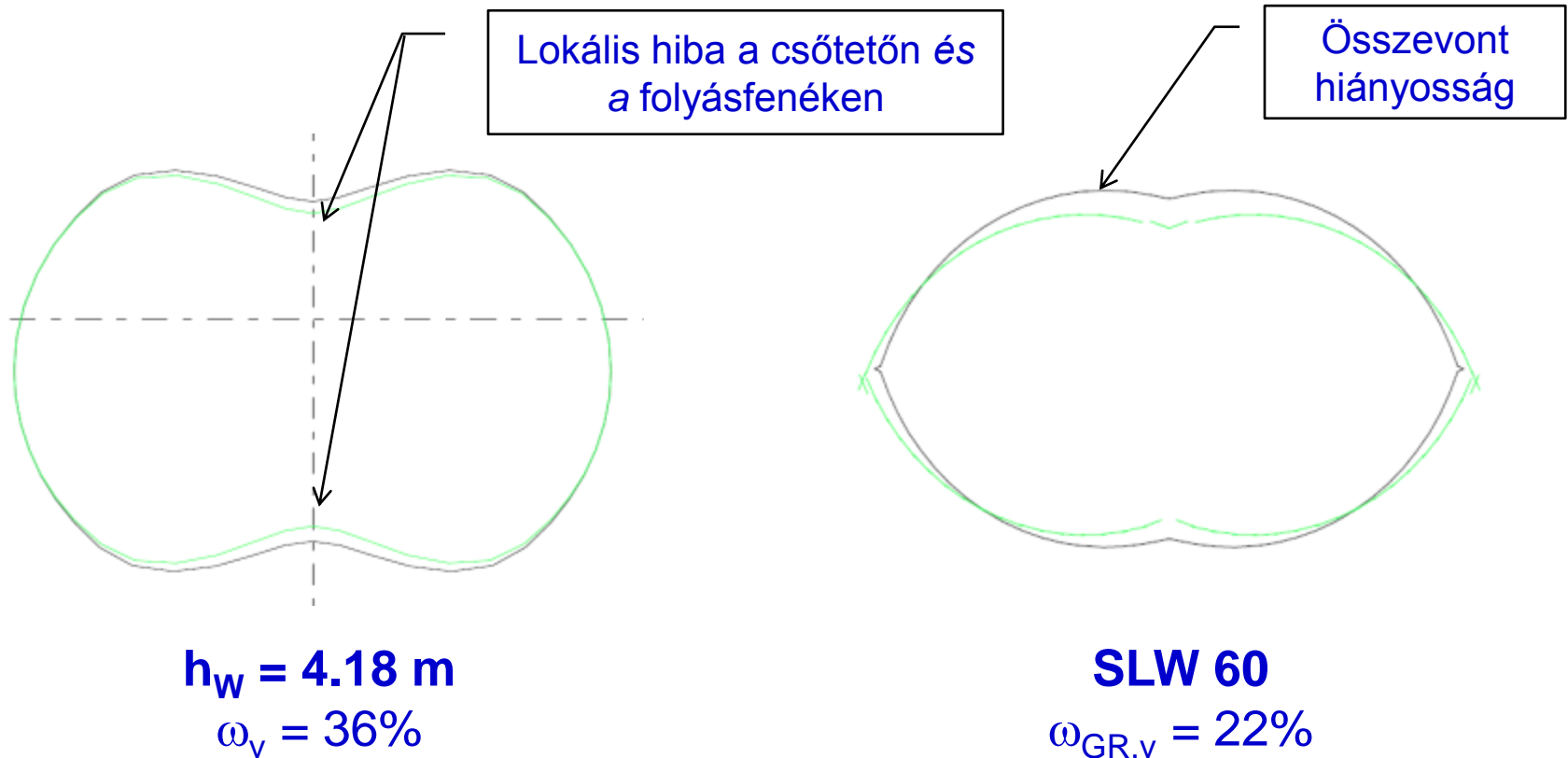
Helyreállítás után:

5.2a) ábra
Extrém geometria („eight“) (650:440)

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

5.2b) ábra
Profil (650/440) („eight“)

3) PE Spiráltekercselt bélés Stuttgart – Ulm

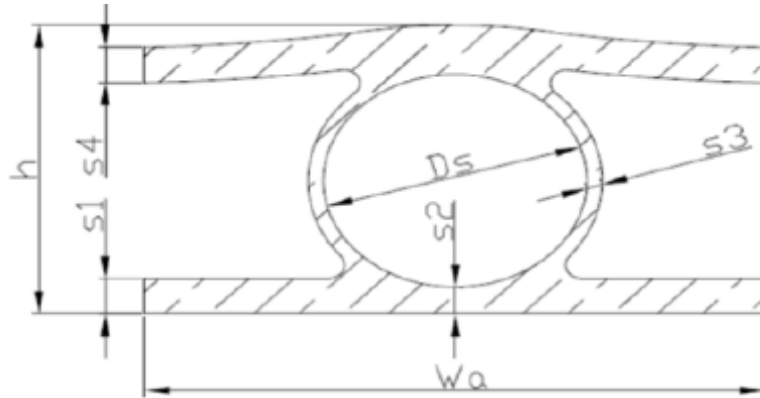
PE SWP profilú,
betonnal injektálva
→ DWA-A 143-2
munkalap szerinti
bélés ellenőrzésére

„Befogadócső állapot I“,
külső víznyomás
 $h_w \cong 7 \text{ m (100a)}$

5.3a) ábra
Szennyvízvezeték DN 3500, vasúti kereszteződés
(Foto: Frank GmbH)

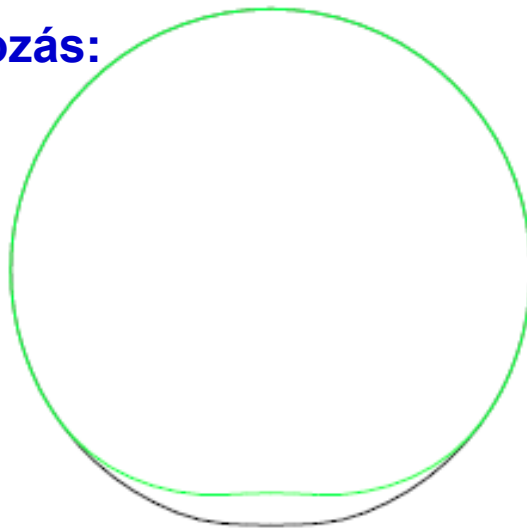

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

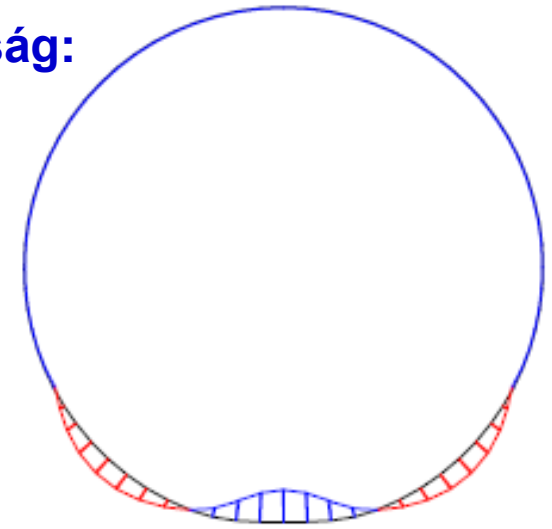

5.3b) ábra
PE profil $h = 134$ mm,
szövetvastagság $s_3 = 10$ mm
további ellenőrzések:
- nyíró erők
- helyi behorpadás

Alakváltozás:

Hajlító szilárdság:

5.3c) ábra
Szennyvízvezeték DN 3500 (LinerB 8.7 által generált adatok)

5.2 Speciális profilok

	Projekt	Átmérő B:H in mm	Béléscső- anyag	Béléscső falvastagság mm-ben
4	Düsseldorf, Hafenkanal	DN 2500	PE	8
5	Freiberg, Münzbachtrennung	2050:2750	GRP	30 – 50
6	Vasúti kereszteződés Krefeld- Uerdingen ¹⁾	1200:1800	UP-SF	23 – 30
7	Dresden, Altstädter Abfangkanal	2900:2780	GRP	32
8	Schwerte (tervezet)	2350:1970	UP-GF	ca. 35

¹⁾ Téglalapépítésű csatorna

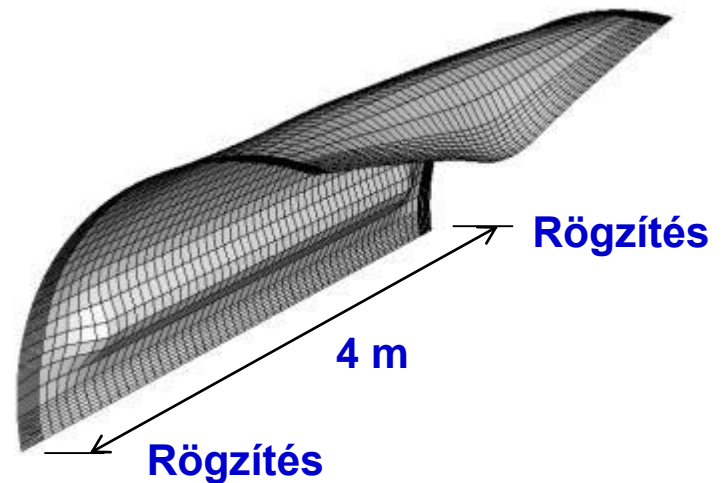

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

4) Düsseldorf projekt

5.4a) ábra
Szennyvízcsatorna burkolása
DN 2500 öntartó PE lemezekkel
és külső távtartókkal
(Befogadócső állapot I)

4) Düsseldorf projekt

5.4b) ábra
Rögzített PE lap melegítése
hőkamrában

5.4c) ábra
Elkészült burkolás

5) Freiberg/Sachsen projekt

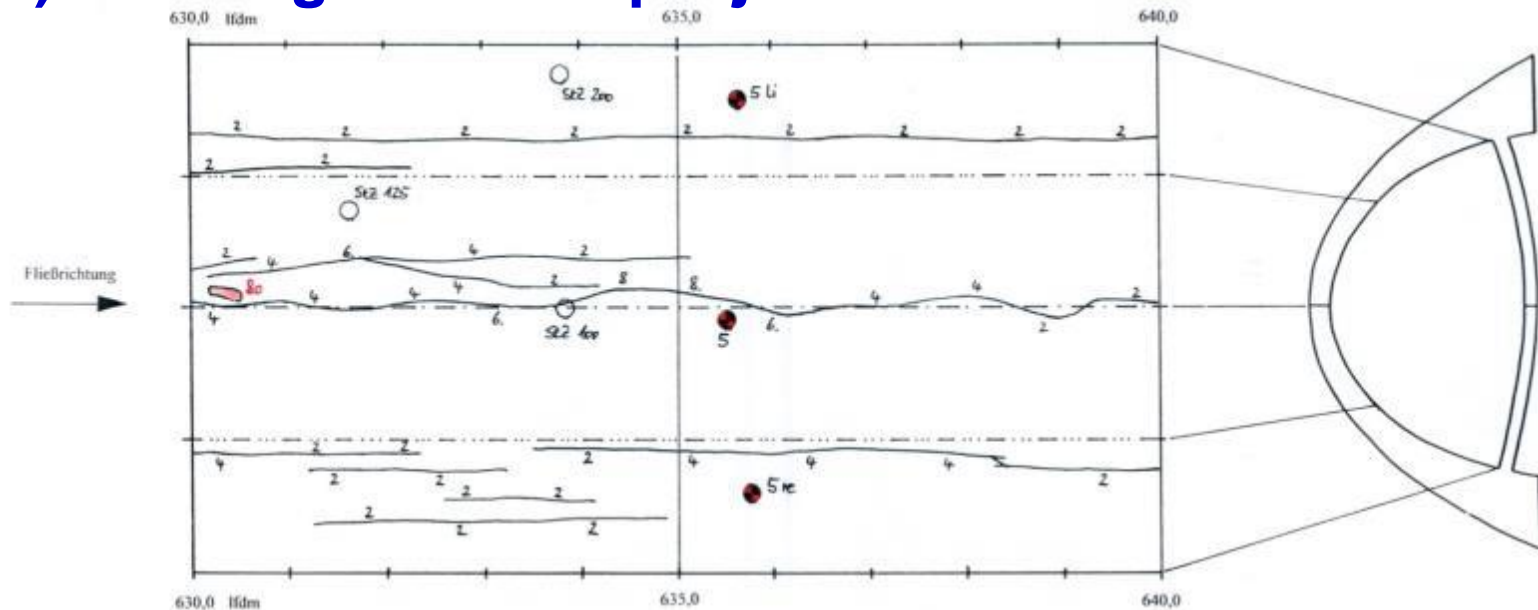
5.5a) ábra
Beton szennyvízcső sérülései
(2050:2750)
(Befogadócső állapot II és III)

5.5b) ábra
Burkolás Polyconcrete-ből készült
elemekből

5) Freiberg/Sachsen projekt

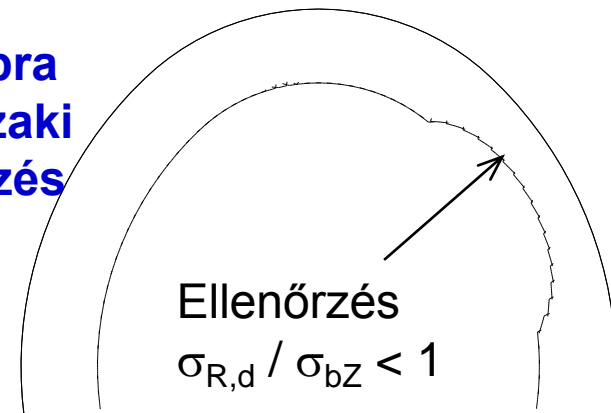

Legende:

- Riß mit Rißbreite in mm
- Riß bereits vermörtelt
- Abplatzung / Ausbruch mit Tiefe in mm
- Sinterbildung am Riß / Wasseraustritt
- großflächige Vermässung
- Kernbohrung mit Bezeichnung mit / ohne Kernprüfung
- Einbindung mit Material und Durchmesser
- Bruchsteinmauerwerk

Nullpunkt der Vermessung ist der Einlauf östlich der Dammstraße.

5.5d) ábra Számszaki ellenőrzés

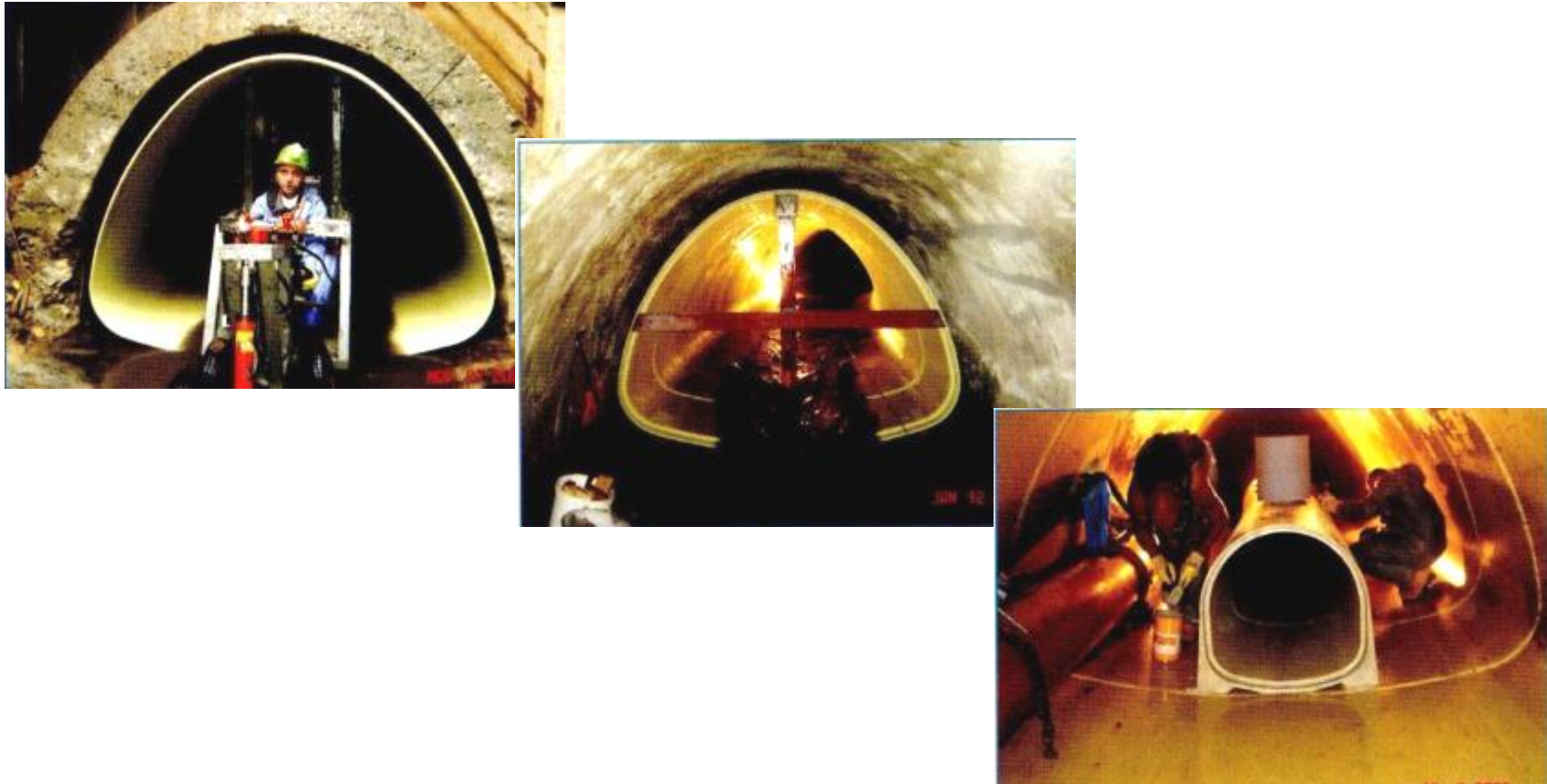

5.5c) ábra Repedések helye

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

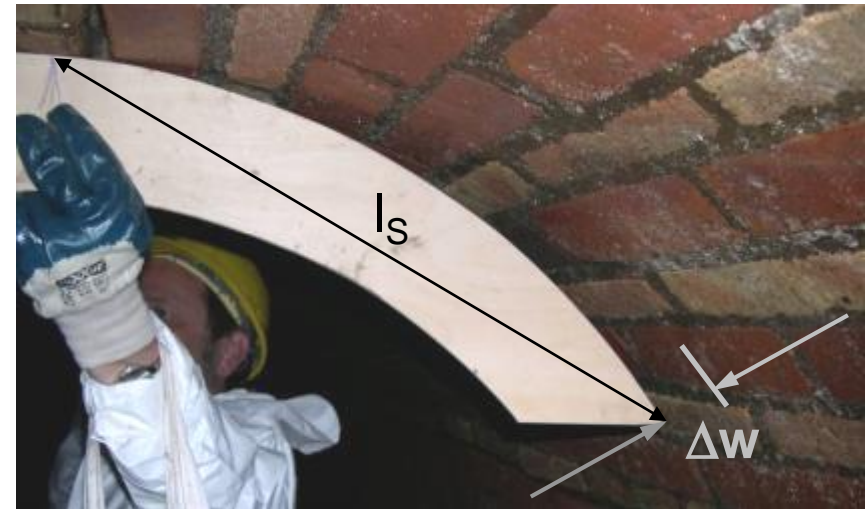
5.5d) ábra

GRP elemek beépítése különböző közműcsatornákba

(Forrás: Insituform News, 2006. szept. 14. kiadás)

6) Krefeld projekt

5.6b) ábra

Szögmérés ψ mintával (egy kör eltérései)

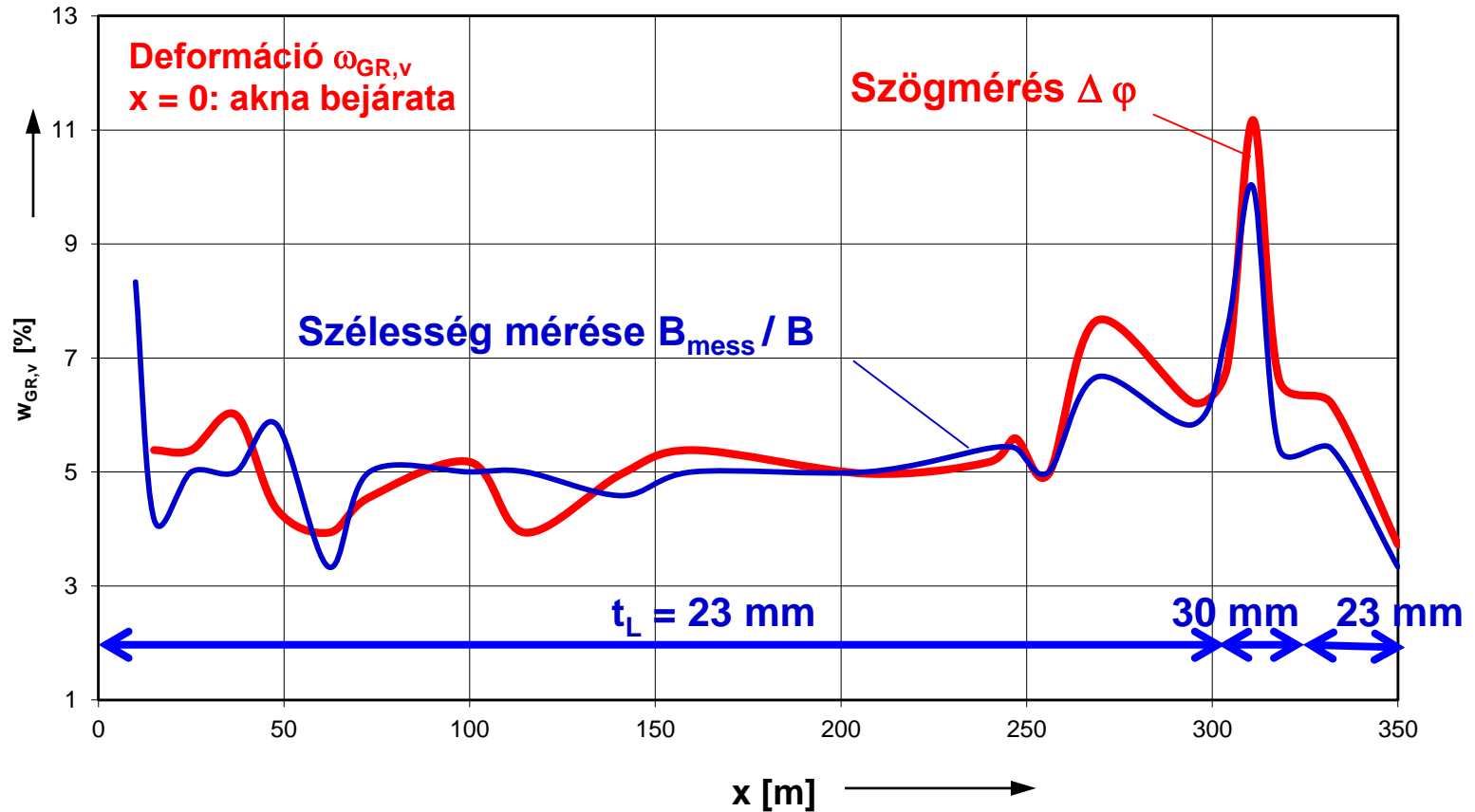
$$2\psi \cong \Delta w / l_s = 0.91 / 9.05 = 0.101$$

$$\rightarrow \omega_{GR,v} = \psi \cdot 100\% = 5.0\%$$

5.6a) ábra

Téglaépítésű szennyvízcsatorna ovális
profilal (1200:1800)
hosszirányú repedés a csőtetőn

B. Falter, Structural Design of Liners (06.09.2018)

5.6c) ábra
Téglaépítésű szennyvízcsatorna (1200:1800)
deformációmérések értékelése,
szükséges béléscső falvastagság t_L

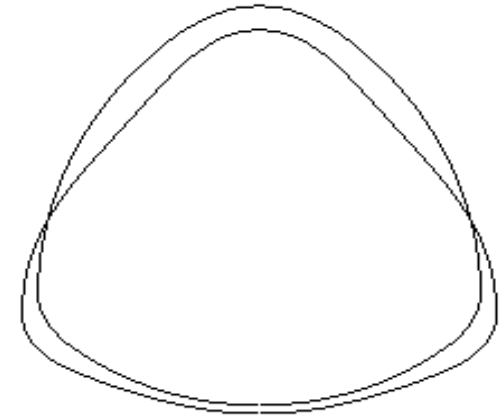

7) Dresden projekt

5.7a) ábra
Szennyvízcsatorna főgyűjtő GRP
bélelése Dresden-ben (2900:2780)

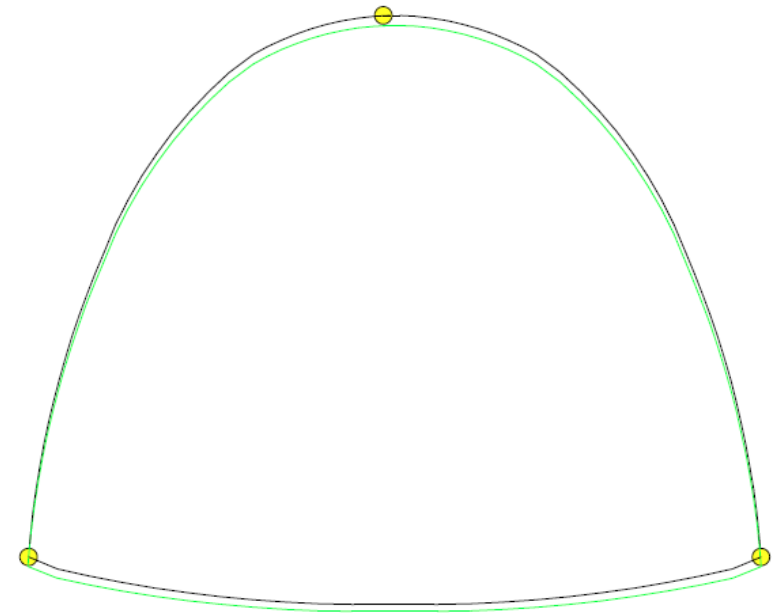

Terheléses esetek
LC 1: fedőmagasság 6.55 m
LC 2: csapadékvíz 7.50 m
→ figyelembe véve a
terheléskombinációkat is!

5.7b) ábra
A terhelések okozta
deformálódás $p_E + p_T$
(betonminőség < C8/10)

8) Schwerte 2016 projekt

5.8a) ábra
Parabolikus boltozat (2350:1970)
repedés a csőtetőn

5.8b) ábra
Modellezés egy három pontos
boltozattal
Csatornafenek: ép

6. Összegzés

- ✓ **CIPP: Világszerte hatékony alkalmazás szennyvízcsatorna felújításához.**
- ✓ **Anyagtulajdonság hosszútávon garantált (≥ 50 év) (kutatások, elméleti számítások és helyszíni ellenőrzések alapján).**
- ✓ **Minőségbiztosítás szabvány szerinti kivitelezéssel garantált.**
- ✓ **Folyamatos oktatás az anyagviselkedésről és a csőbélések teherviselési képességéről¹⁾**
→ **jelentős** kompressziós nyomás, **kis** gyűrűmerevség.

1) pl. DWA-képzések „Tanúsított szennyvízcsatorna rehabilitációs tanácsadó “

1. Glock, D. (1977). "Überkritisches Verhalten eines starr ummantelten Kreisrohres bei Wasserdruck von außen und Temperaturdehnung". Stahlbau, Bd. 46, S. 212-217.
2. DWA-A 143-2:2015. Sanierung von Entwässerungssystemen außerhalb von Gebäuden. Teil 2: Statische Berechnung zur Sanierung von Abwasserleitungen und -kanälen mit Lining- und Montageverfahren. Hennef.
3. Wagner, V.: Beulnachweis bei der Sanierung von nichtbegehbaren, undichten Abwasserkanälen mit dem Schlauchverfahren. Diss. TU Berlin (1992).
4. Guice, L. K.; Straughan, T.; Norris, C. R.; Bennett, R. D.: Long-Term Structural Behavior of Pipeline Rehabilitation Systems. TTC Technical Report #302, Louisiana Tech University Ruston, Louisiana, USA (1994).
5. Falter, B.; Eilers, J.; Müller-Rochholz, J.; Gutermann, M.: Buckling experiments on polyethylene liners with egg-shaped cross-sections. Geosynthetics International Vol. 15 No. 2 (2008) S. 152-164.
6. Fingerhut, S.: Experimentelle Ermittlung der charakteristischen Materialparameter von GFK-Linern aus der Baupraxis – Scherfestigkeit, Dauerschwingbreite (Ermüdung) und Langzeit-Biegezugfestigkeit . Masterarbeit, FH Münster (2015).
7. Falter, B. & Wagner, V.: Linerdimensionierung nach DWA-A 143-2 – Weißdruck 2015. 3R H. 1/2 (2015) S. 36-46.
8. Falter, B.: Comparison of global liner design codes. Conference Underground Infrastructure of Urban Areas in Wroclaw (ed. Madryas, C. et al.). Balkema, Leiden 2017
9. Falter, B.: Software LinerB 8.7 zur statischen Berechnung von Linern (2018).

Köszönöm a figyelmet és megbeszélést

A csapat:
Bernhard Falter
Jochen Müller-Rochholz
Sebastian Fingerhut
Ingo Fenneker

